

Utbildningsutskottets betänkande

1983/84: 20

om vissa anslag till grundläggande högskoleutbildning m. m.

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1983/84: 100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnittet D. Högskola och forskning rubriken Vissa anslagsfrågor samt punkterna D 1–5 och 7–9 jämte motioner.

1. Vissa gemensamma frågor. Regeringen har under rubriken Vissa anslagsfrågor (s. 191–193) föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att besluta om omföringar mellan anslag för högskolan i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Motionerna

1983/84: 100 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande samlad översyn av utbildningsutbudet i Uppsala-Stockholmsregionen,

36. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts rörande ett rationaliseringskrav motsvarande 0,5% av grundutbildningsanslagen för universiteten i Stockholm, Uppsala, Lund och Göteborg.

1983/84: 514 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen under ett särskilt anslag anvisar 4,9 milj. kr. till grundläggande högskoleutbildning utöver vad regeringen har föreslagit för att öka antalet nybörjarplatser läsåret 1984/85 med 700 utöver vad regeringen har föreslagit,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att tillträdesutredningen får tilläggsdirektiv att utarbeta nya tillträdes- och antagningsregler till högskolan som innebär att det för allmän behörighet till längre högskoleutbildningar skall krävas treårig gymnasiekompetens och minst betyget 3 i de aktuella karaktärsämnena på högskolan samt att ett system för viktning av betyg skall införas.

1983/84: 644 av Olle Aulin m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning.

1983/84: 1242 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande samordning av utbildning av Uppsala och Stockholms universitet samt Sveriges lantbruksuniversitet.

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande främjande av uppdragsutbildning.

1983/84: 1246 av Inger Koch (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att tillträdesutredningen bör ges tilläggsdirektiv så att antagningsreglerna till högskolan kan förändras i enlighet med vad som i motionen anförts.

1983/84: 1694 av Elisabeth Fleetwood m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt universitets- och högskoleämbetet att snarast utreda frågan om kostnaderna för teckenspråkstolkning för döva studerande inom den högre utbildningen.

1983/84: 1695 av Jan Fransson (s) och Ulla-Britt Åbark (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om behovet av att högskoleprovet utformas på finska språket.

1983/84: 2016 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

35. att riksdagen beslutar höja garantin vid direktövergång från gymnasieskolan till högskolan till 50 %,

36. att riksdagen hos regeringen begär tilläggsdirektiv till tillträdesutredningen avseende en fri sektor inom den högre utbildningen.

1983/84: 2305 av Per-Richard Molén m. fl. (m) vari yrkas av riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen angående högskoleutbildningen i Norrland.

1983/84: 1727 av Martin Olsson (c) och Rune Torwald (c) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att ett antagningssystem med s. k. viktade betyg prövas vid inträde till studier på högskolenivå.

Utskottet

Utskottet behandlar under denna punkt allmänna frågor om högskolans dimensionering m. m., stöd till högskolestuderande med handikapp och antagning till högskoleutbildning.

De närmaste åren kommer att innebära särskilda påfrestningar på högskolans resurser till följd av ungdomskullarnas storlek. Det är naturligt att detta förhållande tar sig uttryck i en strävan att hålla uppe och öka *antalet nybörjarplatser* i sammanhängande yrkesinriktad utbildning, dvs. utbildningslinjerna inom högskolan. Samtidigt har den grundläggande högskoleutbildningen andra vitala uppgifter inom ramen för enstaka kurser. Dessa

uppgifter avser dels kompetensuppbyggnad inom ämnesområden som inte täcks av linjesystemet men där inte minst en rekrytering till forskarutbildning och forskning måste säkras, dels fortbildning och vidareutbildning av redan yrkesverksamma.

Utskottet vill inledningsvis redovisa dimensioneringen (antalet nybörjarplatser) av högskolans allmänna utbildningslinjer samt lokala och individuella linjer (exkl. påbyggnadslinjer) under budgetåren 1981/82–1984/85 med utgångspunkt i följande sammanställning.

Dimensionering (antal nybörjarplatser) av högskolans allmänna utbildningslinjer och lokala och individuella linjer 1981/82–1984/85 (ej påbyggnadslinjer)

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Teknisk sektor	5 183	6 156 ¹	6 055	6 406
Administrativ, ekonomisk och social sektor	7 892	8 960 ¹	9 181	9 418
Vårdsektor	8 927	9 266	8 911	8 376
Undervisningssektor	10 274	10 209 ¹	9 480	8 942
Kultur- och informationssektor	1 775	1 893 ¹	1 902	2 020
	(34 051)	(36 484)	(35 529)	(35 162)
Lokala och individuella linjer	910	1 530 ¹	1 376	1 589
Totalt	34 961	38 014¹	36 905	36 751

¹ Riksdagen beslöt om anslag på tilläggsbudget för budgetåret 1982/83 (prop. 1982/83: 25 bil. 5, UbU 1982/83: 11, rskr 1982/83: 114). Planeringsramarna i regleringsbrevet för budgetåret 1982/83 tillfördes därvid 946 nybörjarplatser (T-sektorn 393 platser, AES-sektorn 328 platser, U-sektorn 70 platser, KI-sektorn 35 platser och lokala och individuella linjer 120 platser).

Av sammanställningen framgår att nya platser under de senaste åren i första hand tillförts den tekniska sektorn, den administrativa, ekonomiska och sociala sektorn och i någon mån kultur- och informationssektorn. Antalet platser för lokala och individuella linjer har också ökat. Minskningarna av antalet nybörjarplatser avser vårdsektorn och undervisningssektorn.

Regering och riksdag har år 1982 ställt sig bakom ett utbyggnadsförslag från universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) att fr. o. m. budgetåret 1982/83 under en tioårsperiod bereda plats åt ytterligare sammanlagt 23 000 nybörjare utöver den årliga intagningsvolym som fanns för högskolan budgetåret 1981/82 (prop. 1981/82: 100 s. 362, UbU 1981/82: 24, rskr 1981/82: 312).

I motion 1983/84: 514 (yrkande 1) föreslås att antalet nybörjarplatser läsåret 1984/85 ökas med 700 utöver vad regeringen har föreslagit. Motionärerna säger sig inte kunna acceptera att den påbörjade dimensioneringsökningen inom högskolan avbryts. Enligt deras uppfattning är behovet av utbildningsplatser inom högskolan fortfarande stort. Det föreslås att riks-

dagen till extra nybörjarplatser under ett särskilt anslag anvisar 4 900 000 kr. utöver de medel som regeringen har föreslagit för grundläggande högskoleutbildning för budgetåret 1984/85.

Antalet nybörjarplatser vid allmänna, lokala och individuella utbildningslinjer var läsåret 1981/82 närmare 35 000. Enligt nyssnämnda utbyggnadsförslag från UHÄ skulle plats under budgetåren 1982/83–1984/85 beredas åt ytterligare sammanlagt 6 000 nybörjare. Som framgår av sammanställningen har under ifrågavarande tre budgetår platsantalet ökats så att plats kunnat beredas åt ytterligare sammanlagt ca 6 800 nybörjare. I genomsnitt har närmare 2 300 nybörjarplatser per år tillkommit utöver nämnda 35 000 nybörjarplatser.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1982/83: 514 yrkande 1.

Under denna punkt vill utskottet nämna att det i motion 1983/84: 2016 (yrkandena 37, 40 och 41) föreslås minskningar med 840 nybörjarplatser på planeringsramarna för vissa allmänna utbildningslinjer och en ökning av antalet årsstudieplatser för enstaka kurser med 1 540 i förhållande till regeringens förslag samt kvalitetsförbättringar för vissa allmänna utbildningslinjer. Motionärerna har i motionen dock inte beräknat besparingarna vid föreslagen minskning av planeringsramarna för olika utbildningslinjer eller kostnaderna för föreslagen ökning av antalet årsstudieplatser för enstaka kurser samt för nämnda kvalitetsförbättringar. Motionsyrkandena tas upp och behandlas i den utsträckning som det är möjligt under anslagen Utbildning för tekniska yrken, Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken, Utbildning för undervisningsyrken och Lokala och individuella linjer och enstaka kurser.

I motionerna 1983/84: 100 (yrkande 35) och 1983/84: 1242 (yrkande 5) anføres att UHÄ bör göra en *översyn av utbildningsutbudet* vid universitetet i Uppsala, Sveriges lantbruksuniversitet och högskoleenheterna i Stockholmsregionen i syfte att ta till vara de samordningsvinster som kan stå till buds.

Undersökningar har gjorts beträffande de i motionen nämnda högskoleenheternas upptagningsområden. Även om det i Stockholm finns utbildningar som är riksrekryterande är upptagningsområdet för universitetet i Stockholm till helt övervägande del – 83 % – Stockholms län i vilket finns bosatt en femtedel av antalet 18–24-åringar i riket, den åldersgrupp som utgör ca 80 % av de antagna till allmänna utbildningslinjer. Upptagningsområdet för universitetet i Uppsala är däremot i huvudsak rikstäckande – 72 % av de studerande kommer från andra län än Uppsala län – och avser främst ett stort antal utbildningar, som inte anordnas vid universitetet i Umeå, högskolan i Luleå eller annan högskola norr eller väster om Uppsala län. Frågan om en mer systematisk arbetsfördelning mellan högskoleenheterna i Stockholm-Uppsalaområdet kommer enligt proposition 1983/84: 107 att prövas i det fortsatta planeringsarbetet inom UHÄ.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen bör avslå motionerna 1983/84: 100 yrkande 35 och 1983/84: 1242 yrkande 5.

Enligt motion 1983/84: 100 (yrkande 36) är det rimligt att ställa ett rationaliseringskrav på universiteten i Stockholm, Uppsala, Lund och Göteborg motsvarande 0,5 % av *grundutbildningsanslagen*.

De nämnda universiteten anordnar f. n. de flesta utbildningar inom de förutvarande filosofiska fakulteternas ämnesområden med tillräckligt många studerande för att utnyttja utbildningsresurserna optimalt. Detta leder till låga genomsnittliga årsstudieplatskostnader. Att ytterligare minska redan låga per capita-kostnader är inte tillrådligt utan närmare kunskap om konsekvenserna. Föredragande statsråd har i olika besparingssammanhang betonat att det är nödvändigt att förhindra en utveckling mot en allmän uttunning av utbildningsresurserna. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1983/84: 100 yrkande 36.

För att vidga kontaktytan mellan näringsliv och högskola bör enligt motion 1983/84: 1242 (yrkande 12) högskolans *uppdagsutbildning* främjas. En ökad uppdagsutbildning kan, säger motionärerna, bidra till en jämnare arbetstillgång för högskolans lärare samtidigt som lärarnas kompetens bibehålls och utvidgas.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att högskoleenheterna utnyttjar möjligheterna till samarbete med lokala företag, myndigheter och organisationer. Härigenom kan de bidra till en allmän stimulans av den regionala utvecklingen och få värdefulla erfarenheter att återföra till den egna verksamheten. Högskoleenheterna bör själva ta de initiativ som behövs. Några formella hinder för att öka uppdagsutbildningen finns inte.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1983/84: 1242 yrkande 12.

I motion 1983/84: 2305 (i denna del) anføres att underlaget för den högre utbildningen vid *universitetet i Umeå och högskolan i Luleå* inte får äventyras genom att man bygger ut nuvarande regionala högskolor i Norrland till rikshögskolor. Enligt motionärerna bör i högskoleplaneringen åtskillnad göras mellan högskolor med riksfunktion och högskolor med regional funktion. Utbildningsprogrammen vid de senare bör utformas i nära samverkan med regionernas näringsliv, kommuner och andra intressenter.

Utskottet vill erinra om att det i proposition 1983/84: 100 inte läggs fram några förslag som äventyrar underlaget för den högre utbildningen i Umeå och Luleå. För Luleås del föreslås nya utbildningar i form av industriell arbetsmiljö-linje och systemvetenskaplig linje. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 1983/84: 2305 i denna del.

Utskottet tar i det följande upp frågan om stöd till *handikappade studerande* vid högskoleenheterna.

Sedan UHÄ utrett hur resurser skall ställas till högskolans förfogande för finansiering av stöd till handikappade studerande (jfr prop. 1980/81: 100 s. 389–390) har regeringen meddelat bestämmelser av innebörd att UHÄ får föreskriva att resurser ur anslag till högskolan skall avsättas för särskilda handikappändamål. UHÄ har sedermera föreskrivit att högskoleenheterna själva var och en skall täcka kostnaderna för handikappstöd upp till en gräns som motsvarar 0,15 % av de sammanlagda medlen under sektorsanslagen för grundläggande högskoleutbildning. Vidare skall högskoleenheterna avsätta medel – enligt UHÄ:s föreskrifter – ur sektorsanslagen till en för alla enheter gemensam resurs, som kan disponeras av UHÄ för att bestrida kostnader som inte ryms inom de 0,15 % av medlen under sektorsanslagen som den enskilda högskoleenheten först och främst är skyldig utnyttja.

Enligt motion 1983/84: 1694 bör frågan om teckenspråkstolkning för döva studerande inom den högre utbildningen snarast utredas. Bl. a. tar motionärerna upp bristen på teckenspråkstolkar med erforderliga kvalifikationer och frågan hur kostnaderna för teckenspråkstolkning inom högskolan skall bestridas.

Utskottet har konstaterat att en tolkutbildning i teckenspråk har startat vårterminen 1983 vid universitetet i Stockholm. Den omfattar 60 poäng och avser att utbilda teckenspråkstolkar för kvalificerad tolkning.

UHÄ har i särskild utredning kommit fram till att kostnaderna för hörselskadade studerandes tolkningsbehov varierar mellan 20 000 kr. och 50 000 kr. per studerande och år (1979 års löneläge). Utskottet, som hänvisar till vad som redovisats i det föregående om utformningen av handikappstödet inom högskolan, kan inte finna att det behövs någon särskild utredning av den typ som begärs i motion 1983/84: 1694, varför motionen bör avslås.

Efter förslag från regeringen har riksdagen bemyndigat regeringen, eller den myndighet regeringen i sin tur bemyndigar, att medge *överföringar mellan anslag på statsbudgeten* och mellan anslagsposter som har underställts riksdagen. Detta har bl. a. varit nödvändigt för att erforderliga resurser för handikappåtgärder skall kunna disponeras på det sätt riksdagen beslutade om i enlighet med förslag i budgetpropositionen 1981 (prop. 1980/81: 100 bil. 12, UbU 20, rskr 246). För att samma ordning för disposition av resurser för nämnda åtgärder skall kunna gälla även i fortsättningen bedömer föredragande statsrådet att det även för nästa budgetår behövs ett bemyndigande av denna art.

Utskottet föreslår att riksdagen lämnar ett motsvarande bemyndigande för budgetåret 1984/85.

Regeringen har den 18 augusti 1983 beslutat om en översyn av reglerna för *tillträde till grundläggande högskoleutbildning*. En kommitté har tillsatts som antagit namnet *tillträdesutredningen* (U 1983: 03).

I sex motioner behandlas frågor om antagning till högre utbildning.

Enligt motion 1983/84: 514 (yrkande 5) bör kraven för allmän behörighet nu ändras så att det för tillträde till längre högskoleutbildningar krävs treårig gymnasiekompetens. Vidare bör direktantagningskvoten höjas från 30 % till 50 % och ett system för viktning av betyg införas. Detta bör anges i tilläggsdirektiv till tillträdesutredningen.

Enligt motion 1983/84: 644 bör både ämnen och arbetslivserfarenhet med anknytning till de fortsatta studierna viktas vid antagning till högre utbildning. Detta bör, säger motionärerna, riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Enligt motion 1983/84: 1246 bör studieerfarenhet och arbetslivserfarenhet bedömas lika vid ansökan till utbildningslinje. Därvid bör 40 poängs högskolestudier jämföras med nio månaders arbetslivserfarenhet vid beräkning av s. k. ansökningspoäng. Som motiv till förslaget anges svårigheten för somliga ungdomar att skaffa arbetslivserfarenhet på grund av situationen på arbetsmarknaden, vilket anses skapa orättvisa i ungdomarnas förutsättningar för antagning till vissa högskolestudier. Tillträdesutredningen bör enligt motionen få tilläggsdirektiv i detta avseende.

Enligt motion 1983/84: 1695 bör högskoleprovet utformas på finska. Motionärerna föreslår att riksdagen som sin mening ger detta till känna för regeringen.

Enligt motion 1983/84: 1727 bör riksdagen uttala sig för ett antagnings-system med viktade betyg.

Enligt motion 1983/84: 2016 (yrkandena 35 och 36) bör direktantagningskvoten höjas till 50 % och frågan om en fri sektor övervägas. Till denna sektor skall, säger motionärerna, tillträdet vara fritt under förutsättning att man uppfyller förkunskapskraven. Detta föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet vill peka på att flertalet av de i motionerna upptagna frågorna är berörda i direktiven till tillträdesutredningen (dir. 1983: 58). Det finns därför enligt utskottets mening ingen anledning för riksdagen att ta upp frågan om tilläggsdirektiv. Motionerna 1983/84: 514 yrkande 5, 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1695, 1983/84: 1727 och 1983/84: 2016 yrkandena 35 och 36 bör därför avslås av riksdagen.

Åberopande vad som anförts hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande antalet nybörjarplatser inom högskolan avslår motion 1983/84: 514 yrkande 1,
2. att riksdagen beträffande översyn av utbildningsutbudet vid vissa högskoleenheter avslår motionerna 1983/84: 100 yrkande 35 och 1983/84: 1242 yrkande 5,
3. att riksdagen beträffande vissa grundutbildningsanslag avslår motion 1983/84: 100 yrkande 36,
4. att riksdagen beträffande uppdragsutbildning avslår motion 1983/84: 1242 yrkande 12,

5. att riksdagen beträffande universitetet i Umeå och högskolan i Luleå avslår motion 1983/84: 2305 i denna del,
6. att riksdagen beträffande visst handikappstöd inom högskolan avslår motion 1983/84: 1694,
7. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om omföringar mellan anslag för högskolan i enlighet med vad som har förordats i proposition 1983/84: 100,
8. att riksdagen beträffande tillträde till grundläggande högskoleutbildning avslår motionerna 1983/84: 514 yrkande 5, 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1695, 1983/84: 1727 och 1983/84: 2016 yrkandena 35 och 36.

2. Universitets- och högskoleämbetet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 1 (s. 193–195) och hemställer

att riksdagen till *Universitets- och högskoleämbetet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 84 143 000 kr.

3. Regionstyrelserna för högskolan. Regeringen har under punkt D 2 (s. 195–196) föreslagit riksdagen att till Regionstyrelserna för högskolan för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 12 166 000 kr.

Motionerna

1983/84: 514 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

6. att riksdagen beslutar att avveckla regionstyrelserna.

1983/84: 2016 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regionstyrelserna skall avskaffas.

Utskottet

Regionstyrelserna för högskolan infördes genom 1977 års högskolereform. De har till uppgift att på regional nivå planera och samordna den grundläggande högskoleutbildningen inom utbildningsdepartementets område, främja utbildningens forskningsanknytning samt handlägga frågor om organ, institutioner och resurser som är gemensamma för två eller flera högskoleenheter i regionen.

I motionerna 1983/84: 514 (yrkande 6) och 1983/84: 2016 (yrkande 34) krävs att regionstyrelserna för högskolan avskaffas. Det hävdas att den administrativa överbyggnad som regionstyrelserna utgör inte behövs för de regionala kontakterna i utbildningsfrågor. Sådana kontakter kan tas utan att kanaliseras via en statlig myndighet.

Utskottet har under innevarande riksmöte (UbU 1983/84: 10) behandlat

frågan om regionstyrelserna vid behandlingen av proposition 1983/84: 52 om vissa högskoleorganisatoriska frågor. I propositionen framhölls att regionstyrelserna i vissa fall spelar en viktig roll när det gäller att finna nya former för samverkan mellan olika regionala organ. Som då redovisades avsåg statsrådet att i annat sammanhang återkomma till regeringen i fråga om regionstyrelsernas arbetsuppgifter, ändrad regionindelning m. m. Enligt vad som inhämtats är dessa frågor under beredning i regeringskansliet.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna 1983/84: 514 yrkande 6 och motion 1983/84: 2016 yrkande 34.

Utskottet, som inte har något att erinra mot medelsberäkningen till regionstyrelserna för budgetåret 1984/85, hemställer

1. att riksdagen beträffande avveckling av regionstyrelserna avslår motionerna 1983/84: 514 yrkande 6 och 1983/84: 2016 yrkande 34,
2. att riksdagen till *Regionstyrelserna för högskolan* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 12 166 000 kr.

4. Redovisningscentralerna vid universiteten. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 3 (s. 196–197) och hemställer

att riksdagen till *Redovisningscentralerna vid universiteten* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

5. Datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 4 (s. 197) och hemställer

att riksdagen till *Datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

6. Lokalkostnader m. m. vid högskoleenheterna. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 5 (s. 197–199) och hemställer

att riksdagen till *Lokalkostnader m. m. vid högskoleenheterna* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 069 892 000 kr.

7. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. Regeringen har under punkt D 7 (s. 202–204) föreslagit riksdagen att till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 14 340 000 kr.

Motionerna

1983/84: 999 av Jörgen Ullenhag m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att anslå 250 000 kr. utöver regeringens förslag till anslaget Utbildning för vårdyrken för att därigenom öka antalet nybörjarplatser på fördjupningskursen i arbetsterapi, 20 poäng, med 20 platser,

2. att riksdagen hemställer att regeringen ger UHÄ i uppdrag att komma med förslag vad avser lokalisering,

3. att riksdagen hemställer att regeringen ger UHÄ i uppdrag att beakta möjligheterna till ett utökat nordiskt samarbete avseende påbyggnadsutbildning i arbetsterapi.

1983/84: 1242 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen beslutar att fördjupningskursen i arbetsterapi dubblas i enlighet med vad som anförs i motionen.

1983/84: 1252 av Birgitta Rydle (m) och Gunnel Liljegren (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär skyndsamma åtgärder för att undanröja bristerna i värderingen av utländsk högre utbildning.

1983/84: 1253 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att utöka antalet nybörjarplatser på fördjupningskurser i arbetsterapi med 20 platser och att kostnaderna för detta bestrids under anslaget D 7.

1983/84: 1693 av Elisabeth Fleetwood (m) och Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att beslut om värdering av utländsk högskoleutbildning snarast bör fattas.

1983/84: 1723 av Lisa Mattson (s) och Doris Håvik (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en dubblering av nybörjarplatser på fördjupningskurser i arbetsterapi, 20 poäng.

1983/84: 1747 av Jörgen Ullenhag m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder vidtas, så att frågan om värdering av utländska högskoleutbildningar kan få en lösning enligt i motionen nämnda riktlinjer.

1983/84: 2534 av Karin Andersson m. fl. (c) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till socialutskottet remitterade motionen 1983/84: 2531 – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att det är av synnerlig vikt att frågan om meritvärde för invandrarspråk vid anställning och utbildning snarast löses,

5. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att frågan om regler och organisation för värdering av utländsk högskoleutbildning snarast löses.

Utskottet

Under förevarande anslag behandlar föredragande statsrådet frågan om värdering av utländsk högre utbildning. Av vad statsrådet anför framgår att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) genom en arbetsgrupp har kartlagt antalet förfrågningar och ansökningar rörande värdering av utländsk högre utbildning. Enligt UHÄ ligger dessa i storleksordningen

3 000–5 000 årligen. Bortsett från vissa utbildningar inom vård- och undervisningsområdena finns ingen klar ansvarsfördelning och handläggningsordning för dessa frågor. UHÄ föreslår en mer ändamålsenlig hantering. Denna innebär bl. a. att det övergripande ansvaret läggs på ämbetet. Verksamheten bör, enligt UHÄ:s förslag, läggas upp som en försöksverksamhet under budgetåret 1984/85. Ämbetet är berett att avsätta resurser motsvarande ett personår under försöksåret. Därutöver krävs resurser för särskilda utredningar och UHÄ föreslår att 250 000 kr. avsätts för ändamålet.

Med hänsyn bl. a. till vårt förhållande till olika länder och deras medborgare anser föredragande statsrådet det angeläget att förutsättningen för att i Sverige behandla frågor av det berörda slaget förbättras. Statsrådet biträder därför ämbetets förslag och beräknar 250 000 kr. för detta ändamål.

I motionerna 1983/84: 1252, 1983/84: 1693, 1983/84: 1747 och 1983/84: 2534 yrkande 5 hemställs om åtgärder för att förbättra hanteringen av alla de ärenden som avser värdering av utländsk högre utbildning. Motionärerna redogör utförligt för de brister som f. n. åvilar hanteringen och åberopar därvid UHÄ:s rapport i frågan (Hantering av frågor rörande värdering av utländsk högre utbildning m. m., UHÄ-rapport 1983: 19).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att åtgärder så snart som möjligt vidtas så att frågan om värdering av utländsk högre utbildning på ett tillfredsställande sätt löses. Utskottet har erfarit att en särskild arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet har utarbetat en promemoria om ökad internationell rörlighet bland studerande, lärare och forskare, vilken bl. a. tar upp den nu aktuella frågan. Promemorian, som i december 1983 överlämnades till regeringen, innehåller förslag till åtgärder. Ärendet bereds f. n. inom regeringskansliet. Med hänvisning härtill och till att föredragande statsrådet har beräknat särskilda medel för den verksamhet som UHÄ är berett att försöksvis bedriva under budgetåret 1984/85 anser utskottet att någon särskild åtgärd från riksdagens sida nu inte är påkallad. Därför avstyrker utskottet motionerna 1983/84: 1252, 1983/84: 1693, 1983/84: 1747 och 1983/84: 2534 yrkande 5.

Enligt riksdagens beslut anordnas under innevarande budgetår vid universitetet i Göteborg en *fördjupningskurs i arbetsterapi* och vid universitetet i Lund en *fördjupningskurs i sjukgymnastik* med 20 studerande i varje kurs (prop. 1982/83: 100, UbU 1982/83: 30, rskr 1982/83: 341). UHÄ föreslår att antalet nybörjarplatser på fördjupningskursen i sjukgymnastik dubblas. Föredragande statsrådet tillstyrker ämbetets förslag och beräknar medel för de berörda kurserna under förevarande anslag.

I ett antal motioner anförs utförligt motiv för att öka utbildningskapaciteten även på fördjupningskursen i arbetsterapi. Krav på en dubbling av antalet platser (+20) framförs i motionerna 1983/84: 1242 (yrkande 9), 1983/84: 1253 och 1983/84: 1723. Motionärerna begär inga nya medel för ändamålet utan menar att platserna bör kunna finansieras med hjälp av befint-

liga resurser. I motion 1983/84: 999 (yrkande 1) föreslås också en utökning med 20 platser. Motionärerna hemställer därjämte att riksdagen för de begärda platserna beslutar anvisa 250 000 kr. Vidare bör regeringen enligt motion 1983/84: 999 (yrkande 2) uppdra åt UHÄ att föreslå lokalisering av de föreslagna ytterligare platserna. Slutligen bör UHÄ enligt yrkande 3 i samma motion få i uppdrag att beakta möjligheterna till ett utökat nordiskt samarbete avseende påbyggnadsutbildningen i arbetsterapi. I den sistnämnda frågan återoppar motionärerna vad föredragande statsrådet i proposition 1983/84: 100 har anfört om utökat nordiskt samarbete avseende utbildningen i sjukgymnastik.

Utskottet, som erinrar om att UHÄ i sin anslagsframställning har funnit förslag om fördjupningskurs i sjukgymnastik särskilt angeläget, har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört i frågan och är alltså inte berett att föreslå en dubblering även av fördjupningskursen i arbetsterapi. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motionerna 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 9, 1983/84: 1253 och 1983/84: 1723.

Mot bakgrund av utskottets ställningstagande till de motionsledes framförda förslagen om en utökning av antalet platser i fördjupningskursen i arbetsterapi bör riksdagen även avslå yrkandena 2 och 3 i motion 1983/84: 999.

Regeringen föreslår att riksdagen till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 14 340 000 kr.

I motion 1983/84: 999 (yrkande 1) begärs ytterligare 250 000 kr. i syfte att förverkliga den i motionen förordade utökningen av antalet platser i fördjupningskursen i arbetsterapi.

Med hänvisning till utskottets ställningstagande i det föregående och då utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot den i proposition 1983/84: 100 redovisade medelsberäkningen föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del anvisar de av regeringen under förevarande anslag begärda medlen.

Utskottet tar i detta sammanhang upp till behandling yrkande 4 i motion 1983/84: 2534. Mot bakgrund av behovet att vidga invandrarnas arbetsmarknad och därvid satsa på deras tvåspråkighet samt behovet av samhällsservice på invandrarspråk begär motionärerna att riksdagen uttalar sig för att frågan om *meritvärde för invandrarspråk* vid anställning och utbildning snarast löses.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Som framgår av motionen genomförde en arbetsgrupp inom regeringskansliet år 1982 en kartläggning av i vilken utsträckning tvåspråkighet och flerspråkighet f. n. kan ges meritvärde vid anställning i offentlig tjänst samt vid antagning till högre utbildning. Arbetsgruppens rapport (Ds A 1982: 9)

har ingått som underlag för meritutredningens (C 1983:01) arbete. Utredningen lade i september 1983 fram betänkandet (Ds C 1983: 16) Meritvärderingen vid statliga tjänstetillsättningar m. m. Betänkandet har remissbehandlats och bereds f. n. inom regeringskansliet.

Den ovan nämnda arbetsgruppen hade bl. a. föreslagit åtgärder för att öka tillgången på tvåspråkig personal med högskoleutbildning. Med anledning härav gav regeringen i april 1983 UHÄ i uppdrag att utreda frågan om ökad tillgång inom vissa samhällsområden på tvåspråkig personal med högskoleutbildning. Det språk som de sökande till de i uppdraget angivna utbildningarna i första hand skall behärska vid sidan om svenska är finska. Men även andra minoritetsspråk kan komma i fråga. UHÄ skall redovisa sina förslag i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1985/86.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt betänkande 1981/82: 21 framhållit att det är önskvärt att man tar till vara den språkliga kompetensen hos anställda och på olika sätt, bl. a. i samband med rekryteringen, ser till att befattningar där kunskap i olika språk är värdefull i möjligaste mån besätts med personer som har sådana kunskaper. Under det förra riksmötet framhöll arbetsmarknadsutskottet som sin grundläggande uppfattning att det är viktigt att utvecklingen mot ökad tvåspråkighet hos offentliga organ går vidare. Utskottet förutsatte att pågående arbete i regeringskansliet fullföljs med sikte på att bringa de nu aktuella frågorna till en lösning (AU 1982/83: 22 s. 16).

Utbildningsutskottet ansluter sig till vad arbetsmarknadsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 1982/83: 22 har uttalat i nu berört hänseende och delar därmed den uppfattning i frågan som framförs i motion 1983/84: 2534. Utskottet vill i sammanhanget erinra om vad i det föregående har redovisats om särskilda medel om 250 000 kr. som föredragande statsrådet har beräknat för försöksverksamhet inom UHÄ avseende värdering av utländsk högre utbildning. Detta kan självfallet få betydelse för många invandrare.

Enligt utskottets uppfattning är syftet med motion 1983/84: 2534 yrkande 4 med de ovan redovisade förhållandena tillgodosett, varför yrkandet inte bör föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande värdering av utländsk högre utbildning avslår motionerna 1983/84: 1252, 1983/84: 1693, 1983/84: 1747 och 1983/84: 2534 yrkande 5,
2. att riksdagen beträffande ett större antal platser i fördjupningskursen i arbetsterapi avslår motionerna 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 9, 1983/84: 1253 och 1983/84: 1723,
3. att riksdagen beträffande lokalisering och nordiskt samarbete avseende fördjupningskurs i arbetsterapi avslår motion 1983/84: 999 yrkandena 2 och 3,

4. att riksdagen till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m.* med avslag på motion 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 14 340 000 kr.,
5. att riksdagen beträffande meritvärdering av invandrarspråk avslår motion 1983/84: 2534 yrkande 4.

8. Utbildning för tekniska yrken. Regeringen har under punkt D 8 (s. 205–217) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, industriell arbetsmiljö-linjen, om 160 poäng den 1 juli 1984,
2. bemyndiga regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, elektronikindustrilinen, om 60 poäng den 1 januari 1985,
3. bemyndiga regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, processindustrilinen, om 60 poäng den 1 januari 1985,
4. bemyndiga regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, biotekniklinjen, om 40 poäng den 1 juli 1984,
5. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
6. till Utbildning för tekniska yrken för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 605 296 000 kr.

Motionerna

1983/84: 548 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att högskoleutbildning enligt ovan förläggs till Gävle,
2. att riksdagen hos regeringen begär att utredningen inom UHÄ får i uppdrag att utarbeta förslag om lokalisering till Gävle.

1983/84: 647 av Elisabeth Fleetwood m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att den i budgetpropositionen föreslagna utökningen med 30 platser av den datavetenskapliga linjen i Uppsala i stället lokaliseras till en datavetenskaplig linje vid Stockholms universitet.

1983/84: 648 av Pär Granstedt m. fl. (c, s, m, vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala att en yrkesteknisk högskoleutbildning i verkstadsteknik med produktionssysteminriktning bör inrättas i Stockholms län med placering i Södertälje.

1983/84: 653 av Gunnar Nilsson i Eslöv (s) och Egon Jacobsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet och lokaliseringen av ett livsmedelstekniskt utbildningscentrum till Malmöhus län.

1983/84: 654 av Gunnar Olsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbyggnad av yrkestekniska utbildningslinjer vid högskolan i Karlstad.

1983/84: 797 av Lennart Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att datavetenskaplig linje skall inrättas i Stockholm fr. o. m. budgetåret 1984/85.

1983/84: 807 av Helge Klöver m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om den planerade plast- och gummiindustrilinjens lokalisering till högskolan i Jönköping.

1983/84: 809 av Björn Samuelson (vpk) och John Andersson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en påbyggnadslinje, biotekniklinjen, om 40 poäng vid universitetet i Umeå från den 1 juli 1984,

2. att riksdagen med ändring i proposition 1983/84: 100 bil. 10 D 8. Utbildning för tekniska yrken anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 450 000 kr. förhöjt belopp.

1983/84: 991 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande förläggning av fastighetsförvaltarutbildning till Gävle.

1983/84: 1004 av Rune Ångström (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att en påbyggnadslinje i bioteknik med tio nybörjarplatser inrättas vid Umeå universitet och att kostnaden för utbildningen finansieras genom neddragning av specialläroutbildningen, grupp 1.¹

1983/84: 1238 av Ulla Ekelund (c) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att den planerade YTH-linjen benämnd Plast- och gummiindustrilinjens förläggs till högskolan i Kristianstad.

1983/84: 1242 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

6. att riksdagen beslutar att en påbyggnadslinje i bioteknik inrättas i Umeå i enlighet med UHÄ:s förslag,

7. att riksdagen beslutar att en påbyggnadslinje i samhällsplanering inrättas vid KTH i enlighet med UHÄ:s förslag,

8. att riksdagen till Utbildning för tekniska yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 605 297 000 kr.,

10. att riksdagen hos regeringen begär en samlad översyn av den tekniska utbildningen i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.

1983/84: 1255 av Håkan Stjernlöf (m) och Rolf Dahlberg (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att förlägga den nya fastighetsförvaltarutbildningen till Gävle-Sandvikens högskola.

¹ Yrkandet behandlas också i UbU 1983/84: 22.

1983/84: 1682 av Rune Backlund m. fl. (c, fp) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar inrätta en allmän plast- och gummlinje vid Jönköpings högskola från den 1 januari 1985.

1983/84: 1701 av Ing-Marie Hansson (s) och Lars Hedfors (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den framtida verksamheten vid de yrkestekniska högskolorna i Markaryd och Sundsvall/Härnösand.

1983/84: 1720 av Anna Lindh (s) och Gustav Persson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om en påbyggnadslinje i ekotoxikologi.

1983/84: 1722 av Ralf Lindström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att förlägga en högskoleutbildning på det livsmedelstekniska området till Blekinge.

1983/84: 1724 av Bertil Måbrink (vpk) och Tore Claeson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Gävle som lokaliseringsort för högre utbildning av fastighets- och bostadsförvaltare.

1983/84: 1730 av Magnus Persson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskoleutbildning för fastighets- och bostadsförvaltning.

1983/84: 1739 av Håkan Strömberg (s) och Ulla-Britt Carlsson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anholder att UHÄ får i uppdrag att i sin planering av YTH-linjer även beakta behovet av att, inom gällande ekonomiska ramar, decentralisera sådan utbildning till andra orter än de reguljära.

1983/84: 1740 av Marianne Stålberg m. fl. (s, c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen uttalar sig för att högskoleutbildning för fastighets- och bostadsförvaltare förläggs till högskolan i Östersund.

1983/84: 1743 av Sten-Ove Sundström (s) och Frida Berglund (s) vari yrkas att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta att utbildning på byggnadsindustrilinen anordnas vid högskolan i Luleå fr. o. m. budgetåret 1984/85.

1983/84: 2016 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

38. att riksdagen beslutar förlänga matematikerlinjen (dataloggrenen) med ett fjärde år,

39. att riksdagen beslutar tilldela Umeå universitet tio platser i påbyggnadsutbildning i bioteknik i enlighet med vad som i motionen anförts,

41. att riksdagen beslutar tillskjuta de medel som frigörs genom besparingar och inte ianspråkats för de övriga i motionen föreslagna åtgärderna inom högskoleområdet, för kvalitetsförbättringar på civilingenjörsutbildningar samt de fullständiga ekonom- och juristlinjerna genom en höjning av per capita-kostnaderna för berörda linjer,¹

42. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av YTH i enlighet med vad som i motionen anförts.

1983/84: 2299 av Ann-Cathrine Haglund m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid prövning av lokalisering av YTH-utbildning möjligheterna att inrätta verkstadsindustri-linjen vid högskolan i Örebro med lokalisering i Karlskoga bör prövas.

1983/84: 2300 av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar förlägga yrkesteknisk högskoleutbildning och forskning för träindustri till Hultsfred.

1983/84: 2304 av Gullan Lindblad m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskolan i Karlstad beträffande

b) fortsatt utveckling av den högre tekniska utbildningen,

1983/84: 2320 av Kenth Skårvik (fp) och Kerstin Ekman (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om inriktning och lokalisering av en högskoleutbildning i fastighetsförvaltning i enlighet med vad som anförts i motionen.

1983/84: 2460 av Björn Samuelson (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1983/84: 2459 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av teknisk utbildning i Värmland.

Utskottet

Detta anslag avser grundläggande utbildningar för tekniska yrken vid de statliga högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Föredragande statsrådet ser med oro att antalet utexaminerade civilingenjörer inte ökat i takt med att utbildningen byggts ut. Då *kvaliteten i civilingenjörsutbildningen* inte får eftersättas i samband med att utbildningen byggs ut beräknas 1,3 milj. kr. budgetåret 1984/85 för en förstärkning. Medlen skall i första hand användas till sådana åtgärder som bidrar till att de studerande fullföljer sin utbildning.

I inledningsavsnittet till utbildningshuvudtiteln tar föredragande statsrådet upp frågan om behovet av kortare teknisk utbildning. Gymnasieutredningen (U 1976: 10) har bl. a. påpekat att avståndet mellan gymnasieingen-

¹ Yrkandet behandlas även under punkt 9.

jörsutbildningarna och civilingenjörsutbildningen är stort räknat i antalet utbildningsår. Arbetsmarknaden behöver ingenjörer på en mellannivå för vilka det i dag inte finns utbildning. Åtgärder inom gymnasieskolan och högskolan bör sättas in i ett samlat perspektiv. Enskilda åtgärder bör passas in i ett mer genomtänkt mönster. För detta samordningsarbete aviserar föredragande statsrådet att en ledningsgrupp skall tillsättas inom utbildningsdepartementet.

Kvaliteten i den tekniska högskoleutbildningen tas upp i två motioner.

Enligt motion 1983/84: 1242 (yrkande 10) behövs nu en samlad översyn av den tekniska utbildningens utformning. I motionen nämns några tänkbara alternativ, t. ex. ändrad utbildningstid för civilingenjörslinjerna, differentierad utbildning med två nivåer eller ett minskat utbildningsinnehåll i linjerna kombinerat med goda möjligheter till vidareutbildning. Även behovet av kortare teknisk utbildning lokaliserad till mindre högskolor bör prövas i sammanhanget.

En allmän kvalitetsförstärkning av civilingenjörsutbildningarna bör enligt motion 1983/84: 2016 (yrkande 41 i denna del) åstadkommas genom en ej närmare angiven höjning av per capita-resurserna. Medel skall frigöras genom besparingar på andra områden.

Utskottet delar föredragande statsrådets oro över att de studerande på civilingenjörslinjerna inte klarar sina studier på förutsatt tid. Det är angeläget att åtgärder för att motverka detta vidtas. Det kan gälla både åtgärder som avser att ge de studerande adekvata förkunskaper för utbildningen och åtgärder som hjälper dem att hinna tillgodogöra sig allt det stoff som måste inrymmas i civilingenjörsutbildningen. Utskottet har erfarit att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) den 3 februari 1984 tillsatte en arbetsgrupp för att biträda UHÄ med att utreda frågor om civilingenjörsutbildningen.

När det gäller kortare tekniska utbildningar har regeringen den 22 mars 1984 tillsatt den aviserade samordningsgruppen inom utbildningsdepartementet. I dess arbete med att utveckla nya tekniska utbildningar skall skola och högskola ses i ett sammanhang. Till uppgifterna hör frågor om utbildning som bygger på tvååriga yrkesinriktade linjer, utbildning för redan yrkesverksamma samt kortare teknisk utbildning som bygger på gymnasieskolans tre- och fyraåriga linjer. Arbetsgruppen skall till ledning för planerings- och utvecklingsarbete lokalt, regionalt och centralt bl. a. utarbeta studieorganisatoriska modeller. Vidare har regeringen den 22 mars 1984 uppdragit åt UHÄ att utarbeta förslag till kortare teknisk utbildning inom högskolan som bygger på gymnasieskolans tre- och fyraåriga linjer. UHÄ skall därvid särskilt beakta utbildningsbehovet inom data- och elektronikområdet. Om möjligt skall uppdraget redovisas i anslagsframställningen för budgetåret 1985/86. Som ett första led i detta arbete har UHÄ den 10 april 1984 tillsatt en arbetsgrupp som skall bedöma de lokala linjerna inom data- och elektronikområdet.

Mot bakgrund av pågående arbete inom både regeringskansliet och

UHÄ med utformningen av de tekniska högskoleutbildningarna anser utskottet att riksdagen inte nu bör begära någon särskild utredning eller översyn såsom begärs i motion 1983/84: 1242. Riksdagen bör därför avslå motionens yrkande 10.

Utskottet tillstyrker att 1,3 milj. kr. anvisas under anslaget Teknisk utbildning för kvalitetshöjande åtgärder inom civilingenjörsutbildningarna. Däremot avstyrker utskottet förslaget i motion 1983/84: 2016 om att ett ej specificerat belopp skall anvisas för ändamålet. Motionens yrkande 41 i denna del bör därför avslås av riksdagen.

Enligt föredragande statsrådets mening finns det nu förutsättningar att vid högskolan i Luleå genomföra en civilingenjörsutbildning inom arbetsmiljöområdet. Mot bakgrund av vad riksdagen uttalade i frågan vid riksmötet 1982/83 (UbU 1982/83: 24, rskr 1982/83: 290) förordas att en allmän utbildningslinje, *industriell arbetsmiljö-linjen* om 160 poäng, inrättas den 1 juli 1984. Linjen anordnas med 30 nybörjarplatser inom ramen för det antal nybörjarplatser som högskolan i Luleå redan har, genom att maskinteknik-linjen minskas med motsvarande antal platser. För vissa kostnader som inte täcks genom denna neddragning på maskintekniklinjen beräknas 250 000 kr.

Utskottet tillstyrker förslaget och föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta linjen den 1 juli 1984.

Underlag för beslut om framtida bioteknisk utbildning och forskning har tagits fram av UHÄ. Bl. a. har föreslagits att en ettårig *påbyggnadslinje i bioteknik* om 40 poäng inrättas den 1 juli 1984. UHÄ har föreslagit att linjen lokaliseras till universiteten i Uppsala, Lund och Umeå med totalt 32 nybörjarplatser.

Föredragande statsrådet anser det angeläget att denna påbyggnadslinje inrättas. Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få inrätta linjen den 1 juli 1984.

Även utskottet anser att denna linje bör inrättas och föreslår att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet.

Biotekniklinjen bör enligt föredragande statsrådet lokaliseras till universiteten i Uppsala med tolv nybörjarplatser och Lund med tio nybörjarplatser. Däremot är statsrådet inte beredd att nu ta ställning till frågan om linjen också skall lokaliseras till universitetet i Umeå. De finansieringsmöjligheter som kan föreligga framdeles får avgöra om en fortsatt utbyggnad kan bli aktuell. I sådant fall bör påbyggnadslinjen lokaliseras också till Umeå.

I fyra motioner yrkas att linjen skall lokaliseras även till Umeå, nämligen i 1983/84: 809 (yrkande 1), 1983/84: 1004 (yrkande 1 i denna del), 1983/84: 1242 (yrkande 6) och 1983/84: 2016 (yrkande 39). Motionärerna anser att den uppbyggnad av bioteknisk forskning som skett de senaste åren i Umeå måste kompletteras med den föreslagna påbyggnadslinjen för att

bl. a. underlätta rekryteringen av forskare och garantera tillräcklig kompetens inom bioteknikområdet. Utvecklingen vid universitetet i Umeå bör inte försenas jämfört med universitetet i Uppsala och Lund. I motionerna 1983/84: 809 (yrkande 2) och 1983/84: 1242 (yrkande 8 i denna del) hemställs att riksdagen skall anvisa medel till linjens lokalisering till Umeå. I motionerna begärs 450 000 kr. resp. 400 000 kr. Enligt motion 1983/84: 1004 (yrkande 1 i denna del) borde biotekniklinjen i Umeå finansieras genom en minskning av speciallärarutbildningen där på gren 1. I motion 1983/84: 2016 (yrkande 41 i denna del) yrkas att riksdagen skall anvisa sådana medel till linjen i Umeå som frigörs genom minskningar på andra i motionen föreslagna utbildningar, t. ex. yrkesteknisk högskoleutbildning, utbildning inom det samhällsvetenskapliga området m. fl. utbildningslinjer.

Utskottet noterar att UHÄ:s förslag om lokalisering av biotekniklinjen till universitetet i Umeå i princip inte avvisas i budgetpropositionen, men att finansieringsfrågan inte är löst. Utskottet anser emellertid, i likhet med samtliga motionärer, att det är mycket angeläget att linjen kan anordnas i Umeå redan nästa budgetår med tanke bl. a. på de forskningssatsningar inom detta och angränsande områden som redan gjorts där. Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen att biotekniklinjen anordnas med tolv nybörjarplatser i Uppsala och med tio platser i Lund samt förslaget i motionerna att linjen även anordnas med tio nybörjarplatser i Umeå nästa budgetår. Riksdagen bör således bifalla motionerna 1983/84: 809 yrkande 1, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 6 och 1983/84: 2016 yrkande 39. I vad gäller finansieringen av biotekniklinjen i Umeå bör riksdagen med anledning av motionerna 1983/84: 809 yrkande 2, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 8 i denna del samt 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del vid medelsanvisningen beräkna ett med 430 000 kr. förhöjt belopp i förhållande till vad regeringen beräknat för linjen.

Datavetenskapliga linjen finns innevarande budgetår anordnad vid universitetet i Uppsala och Linköping med 30 nybörjarplatser på vardera orten. UHÄ har föreslagit att linjen även skall anordnas vid universitetet i Stockholm nästa budgetår. Föredragande statsrådet anser att tillgängliga resurser utnyttjas bäst genom att antalet nybörjarplatser utökas där utbildningen redan finns etablerad. Därför förordas att antalet platser på linjen nästa budgetår utökas med 30 och att detta sker i Uppsala.

Enligt motionerna 1983/84: 647 och 1983/84: 797 bör linjen anordnas även vid universitetet i Stockholm. Det är enligt motionärerna mycket angeläget att Stockholmsregionen får denna utbildning, som med sin bredd och anknytning till humanvetenskaperna, skulle vara av stor betydelse för utvecklingen av datatekniken i regionen. Linjen behövs som bas för rekrytering av forskare. I motion 1983/84: 647 föreslås att den föreslagna utökningen med 30 nybörjarplatser i Uppsala inte skall ske och att linjen vid

lokaliseringen till Stockholm skall ha 30 nybörjarplatser. I motion 1983/84: 797 föreslås enbart att linjen skall anordnas även i Stockholm utan någon motsvarande minskning av antalet nybörjarplatser i Uppsala.

Utskottet ansluter sig till föredragande statsrådets bedömning av att en utökning av den datavetenskapliga linjen bör göras och att denna bör göras i Uppsala där redan tillgängliga resurser kan utnyttjas. En nyetablering av linjen vid universitetet i Stockholm med 30 platser har av UHÄ beräknats kräva ett tillskott av 711 000 kr. Även om nyetablering i Stockholm kombineras med 30 färre nybörjarplatser i Uppsala i förhållande till regeringens förslag skulle detta kräva ett större resurstillskott än vad dubbling av befintlig utbildning i Uppsala gör. Riksdagen bör med avslag på motionerna 1983/84: 647 och 1983/84: 797 bifalla vad som förordas i budgetpropositionen beträffande datavetenskapliga linjen.

I anslagsframställningarna för budgetåren 1983/84 och 1984/85 har UHÄ föreslagit inrättande av en *samhällsplanerarlinje* inom den tekniska sektorn för arkitekter, väg- och vattenbyggnadsingenjörer, lantmätare, m. fl. samt även sådana personer som arbetar inom den samhällsvetenskapliga sektorn. Föredragande statsrådet har inte kunnat bereda utrymme för utbildningen i samhällsplanering men är beredd att åter pröva frågan när förslag lagts fram om hur den skall kunna anordnas inom ramen för befintliga resurser.

I motion 1983/84: 1242 (yrkande 7) hemställs att riksdagen skall inrätta linjen och (yrkande 8 i denna del) anvisa 600 000 kr. under anslaget Utbildning för tekniska yrken. Motionärerna hänvisar till att behovet av en sådan utbildning är angelägen med tanke på det komplicerade stadsförnyelsearbete som förestår på många håll i landet.

Utskottet föreslår med hänvisning till det ekonomiska läget att frågan om en samhällsplanerarlinje får prövas i kommande års budgetarbete. Motion 1983/84: 1242 yrkandena 7 och 8 i denna del bör därför avslås av riksdagen.

Matematikerlinjen omfattar 120 poäng. Den högskoleenhet som anordnar linjen kan bestämma att anordna grenar av linjen som har annan längd, från 80 poäng till 160 poäng. Den längsta grenen är datalogigrenen som omfattar 160 poäng. Högskoleenheten skall anordna grenar av matematikerlinjen inom ramen för befintliga resurser för linjen. Genom att anordna en kortare gren kan t. ex. resurser frigöras för en längre gren. UHÄ har i anslagsframställningen för budgetåret 1984/85 dock påpekat att de kortare grenarna lockar få sökande och därför inte kunnat anordnas i så stor utsträckning att medel kunnat frigöras för de längre grenarna. För att underlätta för högskoleenheterna att anordna de längre grenarna har UHÄ föreslagit att 840 000 kr. skall anvisas utöver vad som i vanliga fall skulle ha beräknats för matematikerlinjen.

Enligt motion 1983/84: 2016 (yrkande 38) skall riksdagen besluta att

Rättelse: S. 21, rad 33 och s. 22, rad 6 Står: dataloggrenden Rättat till: datalogigrenden
S. 22, rad 1 och s. 28, rad 13 Står: dataloggren Rättat till: datalogigren

förlänga matematikerlinjens datalogigren med ett fjärde år och (yrkande 41 i denna del) anvisa medel för detta. Det är enligt motionärernas mening nödvändigt att på detta sätt förstärka universitetens datautbildning även i vad gäller den teoretiska utbildningen.

Som utskottet nyss redovisat finns redan en möjlighet för högskoleenheterna att anordna en fyraårig gren, datalogigrenen, av matematikerlinjen. Riksdagen behöver därför inte besluta om att denna gren skall ha ett fjärde år. Utskottet anser liksom motionärerna att denna gren har betydelse för kvaliteten på datautbildningen vid högskolorna. Den bör dock nästa budgetår anordnas inom ramen för de resurser som högskoleenheterna disponerar. Utskottet kan således inte tillstyrka förslaget om ett resurstillskott. Frågan om en framtida förstärkning får prövas i det årliga budgetarbetet. Riksdagen bör således avslå motion 1983/84: 2016 yrkandena 38 och 41 i denna del.

I en rapport till UHÄ (UHÄ-rapport 1982: 26 Toxikologi – Utbildning – Forskning – Testning) har bl. a. föreslagits inrättande av en *påbyggnadslinje i ekotoxikologi* om 60 poäng vid universitetet i Uppsala. Utbildning i ekotoxikologi ges i dag i form av en lokal linje vid universitetet. Förslaget har tillstyrkts av universitetet. UHÄ föreslår i sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85 att en sådan linje inrättas. UHÄ beräknar kostnaden till 420 000 kr. Förslaget har inte tagits upp i årets budgetproposition.

Enligt motion 1983/84: 1720 bör riksdagen ge regeringen till känna att det är angeläget att ett förslag om inrättande av linjen läggs fram i nästa års budgetproposition. Motionärerna framhåller att en sådan utbildning är ett gott exempel på att forskningsresultat inom ett nytt forskningsområde snabbt kan ge grund för utbildning genom vilken kunskaper förs ut i praktiskt samhällsarbete. Det område som berörs av utbildningen – naturvården och förgiftningen av ekosystem – torde dessutom enligt motionärernas mening tillhöra de mera angelägna att satsa på både nu och i framtiden.

Utskottet föreslår att riksdagen inte nu skall ta ställning till om en ekotoxikologilinje bör tas med i nästa års budgetproposition. Frågan om inrättande av denna linje får i vanlig ordning prövas i det kommande budgetarbetet. Riksdagen bör därför avslå motion 1983/84: 1720.

I anslagsframställningen för budgetåret 1984/85 anmäler UHÄ att den tidigare planen för utbyggnad av *yrkesteknisk högskoleutbildning* (YTH) nu i huvudsak är genomförd. UHÄ har tagit kontakt med representanter för arbetsmarknadens parter för att i samråd med dessa kunna presentera förslag till en fortsatt utbyggnad. På uppdrag av UHÄ har en utvärdering av YTH gjorts. En första rapport publicerades hösten 1983. Under våren 1984 väntas ännu en rapport från detta arbete bli publicerad. I denna utvärdering behandlas bl. a. i vilken utsträckning målen för YTH har uppnåtts, om målgruppen för utbildningen har nåtts, utbildningens upp-

läggning, lokaliseringen i förhållande till branschernas och individernas behov, anknytningen till annan högskoleutbildning m. m. Enligt vad som anförs i anslagsframställningen räknar UHÄ med att kontinuerligt följa upp och pröva YTH:s mål, innehåll, lokalisering och linjeorganisation.

Föredragande statsrådet, som erinrar om att det i budgetpropositionen år 1983 framhölls som angeläget att YTH byggs ut i en snabbare takt än tidigare, föreslår nu att en ny linje, *processindustrilinen*, skall inrättas den 1 januari 1985 och lokaliseras till högskolan i Sundsvall-Härnösand. Vid föregående riksmöte uttalade riksdagen i enlighet med utbildningsutskottets förslag (UbU 1982/83: 24) att denna linje inte får planeras så att den tar bort rekryteringsunderlaget för den pappers- och pappersmasseindustrilinjens som redan finns vid universitetet i Lund förlagd till Markaryd. Föredragande statsrådet utgår från att linjen inriktas mot processindustrin som helhet och inte i första hand mot pappers- och pappersmasseindustrin.

Vidare föreslås att en ny linje, *elektronikindustrilinen*, inrättas den 1 januari 1985 och lokaliseras till universitetet i Linköping. Linjen avses förläggas till Norrköping. Den föreslås få 30 nybörjarplatser.

Slutligen föreslås en *utbyggnad av YTH* vid högskolan i Karlstad med 15 nybörjarplatser på *verkstadsindustrilinen*.

Frågor om YTH-utbildning tas upp i 15 motioner.

Enligt motion 1983/84: 1739 skall UHÄ få i uppdrag att i sin planering av YTH beakta behovet av decentralisering av sådan utbildning till andra orter än de som i dag har den. Detta skall ske inom givna ekonomiska ramar. Motionärerna anser att riksdagen år 1981 inskränkte UHÄ:s möjligheter att pröva och föreslå lokalisering av YTH till andra orter.

Vad utskottet diskuterade år 1981 var ett förslag från UHÄ om formerna för en rörligare YTH-planering i samverkan mellan berörda högskoleenheter, regionstyrelser och UHÄ utan beslut i varje enskilt fall av regering och riksdag. Förslaget biträdades inte. Enligt utskottets uppfattning innebar riksdagens ställningstaganden (prop. 1980/81: 100, UbU 1980/81: 23) inte att UHÄ i sitt framtida planeringsarbete skulle vara förhindrat att pröva frågan om förläggning av YTH till andra orter än de som i dag har sådan utbildning. UHÄ har t. ex. inför budgetåret 1984/85 föreslagit att en elektronikindustrilinjens skall lokaliseras till universitetet i Linköping och förläggas till Norrköping, där det inte tidigare har förlagts någon YTH-linje. Detta förslag har också förts fram av regeringen. Något sådant uttalande som yrkas i motion 1983/84: 1739 behöver således inte göras, varför motionen bör avslås av riksdagen.

En samlad utvärdering av YTH bör enligt motion 1983/84: 2016 (yrkande 42) göras. I detta sammanhang bör övervägas möjligheterna att återinföra någon form av mästarvärdighet för de yrkeskategorier där så kan anses lämpligt. I avvaktan på utvärderingen är motionärerna inte beredda att tillstyrka några utökningar.

Den föreslagna processindustrilinen bör enligt motion 1983/84: 1701 in-

riktas på kemiindustrin för att inte rekryteringsunderlaget för pappers- och pappersmasseindustrilinen i Markaryd skall tas bort. All pappers- och pappersmasseutbildning bör enligt motionärerna förläggas till Markaryd.

Utskottet har i vad gäller den yrkestekniska högskoleutbildningen redovisat det arbete som pågår inom UHÄ med dels utvärdering, dels planering i samråd med arbetsmarknadens parter inför den fortsatta utbyggnaden. Utskottet har även redovisat att en ledningsgrupp tillsatts inom utbildningsdepartementet för att mera långsiktigt arbeta med frågor som rör försök och samordning beträffande kortare teknisk utbildning. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör avslå motion 1983/84: 2016 yrkande 42 om en utvärdering av YTH. Den i motionen aktualiserade frågan om införande av något slags mästarvärdighet för YTH-utbildade torde inte vara aktuell för de branscher som YTH avser utan i stället höra till olika hantverksyrken.

Utskottet instämmer med föredragande statsrådet i vad gäller behovet av en utbyggd YTH och tillstyrker, med avslag på motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del, att en processindustrilinjé inrättas den 1 januari 1985 med lokalisering till högskolan i Sundsvall-Härnösand. Utskottet förutsätter att linjen, såsom förordas i budgetpropositionen, inriktas mot processindustrin som helhet och inte i första hand mot pappers- och pappersmasseindustrin. Utskottet utgår vidare från att linjen i enlighet med riksdagens uttalande år 1983 planeras så att den inte tar bort rekryteringsunderlaget för den pappers- och pappersmasseindustrilinjé som anordnas av universitetet i Lund och som förlagts till Markaryd. Med det anförda anser utskottet att riksdagen bör avslå motion 1983/84: 1701.

Med tanke på elektronikens snabba utveckling och dess ökande betydelse inom flera industrigrenar tillstyrker utskottet att en elektronikindustrilinjé inrättas den 1 januari 1985 med lokalisering till universitetet i Linköping och förläggning till Norrköping. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 1983/84: 2016 yrkande 42 även i denna del.

Slutligen tillstyrker utskottet den föreslagna utbyggnaden av YTH vid högskolan i Karlstad med 15 nybörjarplatser på verkstadsindustrilinen. Riksdagen bör därför avslå motion 1983/84: 2016 yrkande 42 även i detta avseende.

Stålindustrilinen finns bl. a. vid högskolan i Luleå. Linjen har där två inriktningar, nämligen en allmän inriktning mot stålbranschen och en inriktning mot berg- och mineralteknik för gruvbranschen. Antalet nybörjarplatser i Luleå är 30 med 15 på vardera inriktningen. Högskolan i Luleå har i skrivelse till UHÄ påpekat att det varit svårt att rekrytera studerande till stålindustrilinjens inriktning mot berg- och mineralteknik. För att bredda rekryteringen till högskolans YTH och förbättra utnyttjandet av resurserna föreslår högskolan att en ny allmän utbildningslinjé, byggnadsindustrilinen med inriktning mot jord- och berganläggning samt väg- och vattenbygg-

nad anordnas med 15 nybörjarplatser. Samtidigt skall inget intag göras på stålindustrilinjens inriktning mot berg- och mineralteknik. Därmed skulle antalet nybörjarplatser på högskolans YTH-linjer bli oförändrat. Den nya linjen avses alternera under åren med stålindustrilinjens inriktning mot berg- och mineralteknik för att bättre motsvara utbildningsbehovet på resp. linje.

UHÄ har i skrivelse till regeringen den 18 januari 1984 föreslagit att *byggnadsindustrilinjens med en ny inriktning mot tung anläggningsteknik* skall förläggas till högskolan i Luleå fr. o. m. budgetåret 1984/85. Utbildningen skall anordnas inom ramen för de 30 nybörjarplatser som i dag finns till stålindustrilinjens förfogande och samordnas med utbildningen inom denna. Utbildningen på båda linjerna bör starta vårterminen 1985. Av de medel, 710 000 kr. som i budgetpropositionen beräknats för stålindustrilinjens i Luleå med start höstterminen 1984 bör 355 000 kr. anvisas för den föreslagna utbildningen på två linjer under vårterminen 1985 och 150 000 kr. för utvecklingsarbete för den nya linjen under höstterminen 1984. Förslaget innebär en besparing om 205 000 kr.

Förslaget om att anordna byggnadsindustrilinjens vid högskolan i Luleå tas upp i motion 1983/84: 1743. Enligt motionen bör de medel som beräknats för stålindustrilinjens med start höstterminen 1984 anvisas för utveckling av den nya linjen och för drift av båda linjerna. Motionärernas förslag innebär således inte någon besparing.

Utskottet har funnit att förslaget om att anordna en ny inriktning inom byggnadsindustrilinjens vid högskolan i Luleå och samordna den med stålindustrilinjens är väl motiverat. Därmed får högskolans YTH-linjer ett breddat rekryteringsunderlag. Vidare anpassas antalet utbildade inom resp. bransch bättre till arbetsmarknadens behov om utbildningen på stålindustrilinjens inriktning mot berg- och mineralteknik alternerar genom åren med byggnadsindustrilinjens inriktning mot tung anläggning. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 1743 för högskolan i Luleå fastställer planeringsramar för stålindustrilinjens resp. byggnadsindustrilinjens om 15 nybörjarplatser vardera. Utbildningen på båda linjerna skall starta först vårterminen 1985. Vid medelsanvisningen bör riksdagen i enlighet med UHÄ:s beräkningar anvisa 205 000 kr. mindre än vad regeringen i budgetpropositionen beräknat för stålindustrilinjens i Luleå med start höstterminen 1984.

UHÄ har föreslagit att en ny linje *plast- och gummiindustrilinjens* skall inrättas och lokaliseras till högskolan i Jönköping nästa budgetår. Föredragande statsrådet är dock inte beredd att ta ställning till denna fråga och anser att utbildningens innehåll och lokalisering bör utredas närmare.

Enligt motion 1983/84: 807 bör riksdagen ge regeringen till känna att plast- och gummiindustrilinjens skall lokaliseras till högskolan i Jönköping. Denna lokalisering förordas även i motion 1983/84: 1682 (yrkande 3). Där-

emot förordas i motion 1983/84: 1238 att linjen skall lokaliseras till högskolan i Kristianstad.

Mot bakgrund av att frågan om plast- och gummiindustrilinjens innehåll och lokalisering skall utredas närmare anser utskottet att riksdagen inte nu bör besluta om att inrätta linjen eller ta ställning till dess lokalisering. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1983/84: 807, 1983/84: 1238 och 1983/84: 1682 yrkande 3.

Förslag om *ytterligare YTH-linjer och lokalisering till flera orter* förs fram i åtta motioner. I motionerna 1983/84: 654, 1983/84: 2304 yrkande b och 1983/84: 2460 hemställs att riksdagen skall ge regeringen till känna behovet av en utbyggnad av YTH vid högskolan i Karlstad. Detta behov skall enligt motionärerna beaktas i UHÄ:s fortsatta planeringsarbete. En verkstadsteknisk linje med inriktning mot produktionssystem bör enligt motion 1983/84: 648 inrättas och lokaliseras till Stockholms län med förläggning till Södertälje. Livsmedelsteknisk utbildning i form av YTH bör enligt motion 1983/84: 653 förläggas till Eslöv och enligt motion 1983/84: 1722 till Blekinge. Enligt motion 1983/84: 2299 bör lokalisering av verkstadsindustrilinjens till högskolan i Örebro med förläggning till Karlskoga prövas. Slutligen hemställs i motion 1983/84: 2300 att riksdagen skall besluta förlägga YTH och forskning för träindustri till Hultsfred.

Med hänvisning till pågående arbete inom UHÄ i samråd med arbetsmarknadens parter beträffande planering av den fortsatta utvecklingen av YTH bör riksdagen inte nu uttala sig för de nya linjer eller nya lokaliseringar som föreslås i motionerna 1983/84: 653, 1983/84: 654, 1983/84: 1722, 1983/84: 2299, 1983/84: 2304 yrkande b och 1983/84: 2460. När fullständigt planeringsunderlag föreligger och UHÄ lagt fram sina planer får riksdagen tillfälle att ta ställning till sådana frågor. Med det anförda bör riksdagen avslå motionerna.

Utskottet föreslår också att riksdagen av dessa skäl avslår motion 1983/84: 2300.

Med samma motivering avstyrker utskottet slutligen motion 1983/84: 648.

UHÄ har regeringens uppdrag att pröva om utbildningsbehovet inom området *fastighets- och bostadsförvaltning* kan tillgodoses inom en eller flera befintliga allmänna utbildningslinjer eller om det behövs en ny linje. UHÄ skall även föreslå lokalisering av utbildningen. Uppdraget avses bli redovisat i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1985/86.

Enligt motion 1983/84: 1730 är behovet av en utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning mycket stort. Därför bör riksdagen ge regeringen till känna att utbildningen bör starta snarast.

Utskottet anser att riksdagen inte nu bör göra något uttalande av den innebörd som begärs i motion 1983/84: 1730 då UHÄ inom kort kommer att redovisa sitt uppdrag. Riksdagen bör därför avslå motion 1983/84: 1730.

Utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning bör enligt motionerna 1983/84: 548, 1983/84: 991, 1983/84: 1255 och 1983/84: 1724 lokaliseras till Gävle med hänsyn till att det finns flera statliga myndigheter där som kan vara en resurs för utbildningen. Enligt motion 1983/84: 1740 (yrkande 4) bör utbildningen lokaliseras till Östersund och enligt motion 1983/84: 2320 till Chalmers tekniska högskola i Göteborg. I den senare motionen betonas särskilt en sådan ny utbildnings behov av närhet till annan högskoleutbildning och forskning inom samma och angränsande områden.

Utskottet anser inte att riksdagen nu bör uttala sig om lokaliseringen av en utbildning vars utformning f. n. prövas av UHÄ. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1983/84: 548, 1983/84: 991, 1983/84: 1255, 1983/84: 1724, 1983/84: 1740 yrkande 4 och 1983/84: 2320.

Utskottet har inget att erinra mot vad som i övrigt har föreslagits om lokalisering och dimensionering inom sektorn för utbildning för tekniska yrken och hemställer att riksdagen fastställer *planeringsramar i övrigt i enlighet med vad regeringen förordat*.

Beträffande *medelsberäkningarna* vill utskottet anföra följande.

I det föregående har utskottet föreslagit riksdagen att med anledning av motion 1983/84: 1743 göra vissa ändringar i vad gäller den yrkestekniska högskoleutbildningen vid högskolan i Luleå vilka innebär en besparing om 205 000 kr. nästa budgetår.

Vidare har utskottet förordat att biotekniklinjen skall lokaliseras även till Umeå. Utskottet föreslår nu att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84: 809 yrkande 2, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 8 i denna del samt 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del anvisar 430 000 kr. för detta.

Slutligen föreslår utskottet, som inte har något att erinra mot medelsberäkningarna i övrigt i budgetpropositionen, att riksdagen under Utbildning för tekniska yrken anvisar $(605\,296\,000 - 205\,000 + 430\,000 =) 605\,521\,000$ kr.

Åberopande vad utskottet har anfört i det föregående hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande översyn av den tekniska högskoleutbildningen avslår motion 1983/84: 1242 yrkande 10,
2. att riksdagen beträffande förstärkning av per capita-resurserna för civilingenjörslinjerna avslår motion 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, industriell arbetsmiljö-linjen, om 160 poäng den 1 juli 1984,
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, biotekniklinjen, om 40 poäng den 1 juli 1984,

5. att riksdagen beträffande lokalisering och dimensionering av biotekniklinjen vid universiteten i Uppsala, Lund och Umeå med anledning av proposition 1983/84: 100 och med bifall till motionerna 1983/84: 809 yrkande 1, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 6 och 1983/84: 2016 yrkande 39 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
6. att riksdagen beträffande lokalisering och dimensionering av den datavetenskapliga linjen med avslag på motionerna 1983/84: 647 i denna del och 1983/84: 797 i denna del godkänner vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
7. att riksdagen beträffande inrättande av en samhällsplanerarlinje om 40 poäng avslår motion 1983/84: 1242 yrkande 7,
8. att riksdagen beträffande matematikerlinjens datalogigren avslår motion 1983/84: 2016 yrkande 38,
9. att riksdagen beträffande en påbyggnadslinje i ekotoxikologi avslår motion 1983/84: 1720,
10. att riksdagen beträffande uttalande om decentralisering av YTH-linjer avslår motion 1983/84: 1739,
11. att riksdagen beträffande utvärdering av den yrkestekniska högskoleutbildningen avslår motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del,
12. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 1701 och 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, processindustrilinen, om 60 poäng den 1 januari 1985,
13. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, elektronikindustrilinen, om 60 poäng den 1 januari 1985,
14. att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del fastställer planeringsramar för processindustrilinen vid högskolan i Sundsvall-Härnösand, elektronikindustrilinen vid universitetet i Linköping och verkstadsindustrilinen vid högskolan i Karlstad i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
15. att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 1743 i denna del fastställer planeringsramar för stålindustrilinen och byggnadsindustrilinen vid högskolan i Luleå i enlighet med vad utskottet förordat,
16. att riksdagen beträffande en plast- och gummiindustrilinen avslår motionerna 1983/84: 807, 1983/84: 1238 och 1983/84: 1682 yrkande 3,

17. att riksdagen beträffande yrkesteknisk högskoleutbildning vid högskolan i Karlstad avslår motionerna 1983/84: 654, 1983/84: 2304 yrkande b och 1983/84: 2460,
18. att riksdagen beträffande yrkesteknisk högskoleutbildning för träindustribranschen, m.m. i Hultsfred avslår motion 1983/84: 2300,
19. att riksdagen beträffande yrkesteknisk högskoleutbildning inom verkstadsteknik med inriktning mot produktionssystem lokaliserad till Södertälje avslår motion 1983/84: 648,
20. att riksdagen beträffande livsmedelsteknisk utbildning i Eslöv avslår motion 1983/84: 653,
21. att riksdagen beträffande livsmedelsteknisk utbildning i Blekinge län avslår motion 1983/84: 1722,
22. att riksdagen beträffande lokalisering av verkstadsindustrilinjens till högskolan i Örebro avslår motion 1983/84: 2299,
23. att riksdagen beträffande uttalande om utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning avslår motion 1983/84: 1730,
24. att riksdagen beträffande lokalisering av utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning till högskolan i Gävle-Sandviken avslår motionerna 1983/84: 548, 1983/84: 991, 1983/84: 1255 och 1983/84: 1724,
25. att riksdagen beträffande lokalisering av utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning till högskolan i Östersund avslår motion 1983/84: 1740 yrkande 4,
26. att riksdagen beträffande lokalisering av utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning till Chalmers tekniska högskola avslår motion 1983/84: 2320,
27. att riksdagen fastställer planeringsramar i övrigt i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
28. att riksdagen till *Utbildning för tekniska yrken* med anledning av proposition 1983/84: 100 och motionerna 1983/84: 809 yrkande 2, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 8, 1983/84: 1743 i denna del och 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del samt med avslag på motionerna 1983/84: 647 i denna del och 1983/84: 797 i denna del för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 605 521 000 kr.

9. Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken. Regeringen har under punkt D 9 (s. 217–224) föreslagit riksdagen att

1. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen.
2. till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 279 230 000 kr.

Motionerna

1983/84: 514 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att anvisa 3,5 milj. kr. till grundläggande högskoleutbildning utöver vad regeringen har föreslagit för att genomföra kvalitetsförstärkande åtgärder på ekonomlinjen och juristlinjen,

3. att riksdagen beslutar att anvisa 3 milj. kr. till grundläggande högskoleutbildning utöver vad regeringen föreslagit för att göra per capita-förstärkning på systemvetenskapliga linjen,

4. att riksdagen beslutar att fr.o.m. höstterminen 1985 förlänga den systemvetenskapliga linjen till 160 poäng samt att inrätta en påbyggnadslinje på ADB-linjen.

1983/84: 990 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att pröva möjligheterna att inrätta en yrkesteknisk högskoleutbildning med inriktning mot kontor och distribution vid Gävle-Sandvikens högskola fr. o. m. budgetåret 1984/85.

1983/84: 1242 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en samlad översyn av datautbildningen i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen,

3. att riksdagen beslutar att den systemvetenskapliga linjen skall omfatta 160 poäng,

4. att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 280 230 000 kr.

1983/84: 1248 av Per-Richard Molén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av datautbildning med administrativ inriktning vid högskolan i Sundsvall.

1983/84: 1683 av Jan Bergqvist (s) och Kurt Hugosson (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att planeringsramen för sociala linjen vid Göteborgs universitet fastställs till oförändrat 240 nybörjarplatser under läsåret 1984/85.

1983/84: 1737 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en neddragning av nybörjarplatser på de sociala linjerna i Göteborg och Umeå,

2. att riksdagen med ändring i proposition 1983/84: 100 under anslaget Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 498 000 kr. förhöjt belopp.

1983/84: 1740 av Marianne Stålberg m. fl. (s, c, m) vari yrkas

3. att riksdagen uttalar sig för att ekonomlinjen förläggs till högskolan i Östersund,

6. att riksdagen uttalar sig för en reformering av systemvetenskaplig linje, förstärkning av linjens årsstudieplatskostnader samt uppgradering av datorutrustningen vid högskolan i Östersund.

1983/84: 1742 av Roland Sundgren m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att systemvetenskapliga linjen indelas i basblock och fördjupningsdel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att basblocket i första hand lokaliseras till de orter som nu har ADB-linjen.

1983/84: 1755 av Margareta Winberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande inrättandet, som en försöksverksamhet, av en påbyggnadslinje inom det sociala området samt lokalisering av en sådan utbildning till högskolan i Östersund.

1983/84: 1757 av Margareta Winberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn och reformering av den systemvetenskapliga linjen vid högskolan.

1983/84: 2016 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

37. att riksdagen beslutar minska planeringsramarna för vissa högskoleutbildningar med inriktning mot den offentliga sektorn på sätt som angivits i motionen, i vad avser förvaltningslinjen, psykologlinjen, sociala linjen, linjen för personal- och arbetslivsfrågor samt ekonomlinjens basblock.

41. att riksdagen beslutar tillskjuta de medel som frigörs genom besparingar och inte ianspråkats för de övriga i motionen föreslagna åtgärderna inom högskoleområdet, för kvalitetsförbättringar på [civilingenjörsutbildningar samt] de fullständiga ekonom- och juristlinjerna genom en höjning av per capita-kostnaderna för berörda linjer.¹

1983/84: 2042 av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till näringsutskottet remitterade motionen 1983/84: 2040 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ökad satsning på utbildnings- och FoU-verksamheten vid högskolan i Karlstad.

1983/84: 2304 av Gullan Lindblad m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskolan i Karlstad beträffande

c) förstärkning av den systemvetenskapliga linjen.

¹ Yrkandet behandlas även under punkt 8.

1983/84: 2315 av Rune Rydén m. fl. (m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den systemvetenskapliga linjen, utbildningsfrågor och dess finansiering.

Utskottet

Anslaget avser grundläggande utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken vid de statliga högskoleenheterna (motsvarande) inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Under anslaget beräknas medel för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer inom sektorn. Under anslaget beräknas vidare medel för bidrag till Stiftelsen Stora Sköndals sociala utbildningsverksamhet. Medel för kommunal högskoleutbildning inom sektorn beräknas under anslaget Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. För sammanhangets skull behandlas här även vissa frågor som rör den i den kommunala högskoleutbildningen ingående ADB-linjen.

I proposition 1983/84: 100 föreslår regeringen vissa förändringar av planeringsramarna för sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken. För den systemvetenskapliga linjen, den kommunala ADB-linjen och den ekonomiska linjen föreslås ökning av antalet platser med sammanlagt 327, för den sociala linjen och för psykologlinjen föreslås en minskning med sammanlagt 90 platser. Totalt sett innebär förändringarna en nettoökning med 237 platser för sektorns planeringsramar till 9 884 platser för budgetåret 1984/85.

Vad avser anslaget till sektorn föreslår regeringen en uppräknig med 23 061 000 kr. till 279 230 000 kr. för budgetåret 1984/85.

Utbildning på dataområdet

Till förevarande högskolesektor räknas administrativt inriktad utbildning på dataområdet som bedrivs som linjeutbildning dels på systemvetenskaplig linje (120 poäng), dels på ADB-linjen (40 poäng). Den systemvetenskapliga linjen ger främst kunskaper om system- och programutveckling. ADB-linjen förbereder i första hand för verksamhet som programmerare.

Den nuvarande ADB-linjen hade tidigare ställning som högre specialkurs i gymnasieskolan. Den behöll sitt primärkommunala huvudmannaskap när den fördes över till högskolan den 1 juli 1977. Efter utredningsarbete, senast av en arbetsgrupp inom universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), har UHÄ föreslagit att den systemvetenskapliga linjen skall förlängas från 120 till 160 poäng samt att linjen skall omfatta ett basblock och ett fördjupningsblock om vardera 80 poäng. UHÄ har vidare föreslagit att en påbyggnadslinje till ADB-linjen inrättas. Därmed skulle det bli möjligt för studerande från den nuvarande ADB-linjen att via en påbyggnadslinje om 20 poäng fortsätta sina studier inom den systemvetenskapliga linjen fr. o. m. de sista 20 poängen av linjens basblock. UHÄ har också föreslagit resursförstärkning till den systemvetenskapliga linjen för att behovet av laborativa moment i utbildningen skall kunna tillgodoses.

I en tidigare utredning av huvudmannaskapskommittén (Ds U 1980:6) föreslogs att ADB-linjen skulle få statligt huvudmannaskap. Med hänsyn till resultatet av UHÄ:s utredningsarbete har regeringen inte nu funnit skäl att förstatliga den kommunala ADB-linjen. Som ett alternativ till förstatligande ser föredragande statsrådet att ADB-linjen förs tillbaka till gymnasieskolan. Hon avser därför att föreslå regeringen att SÖ och UHÄ skall få i uppdrag att utreda frågan med den inriktningen samt att nämnda myndigheter skall avge förslag i frågan i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1985/86.

I fråga om den systemvetenskapliga linjen konstaterar föredragande statsrådet att linjen visat sig fylla ett snabbt växande utbildningsbehov och att det är angeläget att utbildningen fyller högt ställda krav. Med hänsyn till de kostnader en förlängning av linjen medför är hon dock inte beredd att nu förorda en sådan. Hon finner det inte heller möjligt att nu föreslå särskilda medel för en förstärkning av utbildningen.

Regeringen föreslår dock ökning av antalet nybörjarplatser, med 120 på ADB-linjen och 134 på den systemvetenskapliga linjen. Den förstnämnda ökningen föreslås fördelas med tillskott med 30 platser till var och en av orterna Solna, Örebro, Malmö och Göteborg. För den systemvetenskapliga linjen föreslås tillskott med 30 nybörjarplatser till vardera Umeå och Luleå (nyinrättad utbildning), 24 till Karlstad, 15 till var och en av orterna Uppsala, Lund och Linköping samt 5 till Växjö.

I motion 1983/84: 1242 (yrkande 2) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en samlad *översyn av datautbildningen*, dvs. en bredare genomgång av behovet av datautbildningar än som angetts vara syftet med regeringens utredningsuppdrag till UHÄ och SÖ.

Utskottet har tidigare i olika sammanhang berört datautbildningens inriktning och organisation. Vad avser den allmänna inriktningen av insatserna på olika nivåer i utbildningsväsendet för denna utbildning hänvisar utskottet till sitt betänkande UbU 1981/82: 28 om samordnad datapolitik och till betänkande UbU 1983/84: 4 (s. 5–6).

Utskottet fäster stor vikt vid att den datautbildning som ges i det allmänna skolväsendet har lämplig inriktning och är ändamålsenligt organiserad. Med hänsyn till de kartläggningar av utbildningsbehovet som tidigare gjorts och fortfarande har aktualitet och de utredningar som senast gjorts av huvudmannaskapskommittén och UHÄ finner utskottet inte nu tillräckliga skäl föreligga att föreslå någon bredare översyn av datautbildningen. Resultaten av det utredningsuppdrag som getts UHÄ och SÖ bör avvaktas innan ytterligare åtgärder föreslås. Utskottet avstyrker således motion 1983/84: 1242 yrkande 2.

I motionerna 1983/84: 1740 (yrkande 6 delvis) och 1983/84: 1757 yrkas att riksdagen uttalar sig för och begär en översyn och *reformer* av den *systemvetenskapliga linjen m. m.*

I fyra motioner hemställs att den systemvetenskapliga linjens omfattning skall utökas från 120 till 160 poäng. I motion 1983/84: 514 (yrkande 4) är denna hemställan förenad med en begäran att det skall inrättas en påbyggnadslinje till den nuvarande ADB-linjen. I samma motion (yrkande 3) hemställs att 3 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit skall anvisas till per capita-förstärkning på systemvetenskaplig linje. I motionerna 1983/84: 1242 (yrkandena 3 och 4) och 1983/84: 2315 hemställs att den systemvetenskapliga linjen skall omfatta 160 poäng samt att linjen skall få resursförstärkning, enligt motion 1983/84: 1242 (yrkande 4) genom uppräkning av medelsramen med 1 milj. kr. och enligt motion 1983/84: 2315 genom omfördelning inom sektorsanslaget. I motion 1983/84: 1742 föreslås att ADB-linjen avskaffas, att frigjorda resurser disponeras för högre specialkurser inom ADB-området och för den systemvetenskapliga linjen samt att den sistnämnda utbildningen indelas i två etapper, basblock om 80 poäng och fördjupningsdel om 80 poäng eller i en kortare linje om 80 poäng och en påbyggnadslinje om 80 poäng (yrkande 1).

I motion 1983/84: 1740 (yrkande 6 delvis) hemställs, under åberopande av samhällets och avnämarnas krav på hög kvalitet i utbildningen på det viktiga systemvetenskapliga området, att resurserna på den systemvetenskapliga linjen och till datorutrustning vid högskolan i Östersund skall förstärkas. I motion 1983/84: 2304 (yrkande c) föreslås en förstärkning av den systemvetenskapliga utbildningens kvalitet i Karlstad.

Utskottet delar föredragande statsrådets och motionärernas uppfattning att det är viktigt att högskolans datautbildning fyller högt ställda krav främst med hänsyn till den snabba utvecklingen på dataområdet och de studerandes behov av en god grund för kommande yrkesverksamhet.

Utskottet anser dock liksom det föredragande statsrådet att det i nuvarande ekonomiska läge inte är möjligt att förlänga den systemvetenskapliga linjen eller att i övrigt med särskilda medel förstärka datautbildningen inom sektorn. Utskottet avstyrker således motionerna 1983/84: 514 yrkande 3 i denna del och yrkande 4, 1983/84: 1242 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del, 1983/84: 1740 yrkande 6 delvis, yrkande 1, 1983/84: 1757 och 1983/84: 2315.

Likaledes avstyrker utskottet motionerna beträffande utbildningen i Östersund och Karlstad, 1983/84: 1740 yrkande 6 i denna del och 1983/84: 2304 yrkande c.

I fråga om *lokaliseringen* av datautbildningen finns två motioner med hemställan om förläggning av datautbildning till Karlstad och Sundsvall samt en motion med ett följdyrkande avseende förläggning av en omorganiserad systemvetenskaplig utbildning. I motion 1983/84: 2042 (motive-ring i motion 1983/84: 2040) hemställs att antalet platser på den systemvetenskapliga linjen i Karlstad utökas som led i en föreslagen ökad satsning på utbildnings- och FoU-verksamheten vid högskolan i Karlstad. I motion 1983/84: 1248 anges det som angeläget att en del av den planerade utökningen av datautbildningen med administrativ inriktning på 120-poängs-

nivå tillförs högskolan i Sundsvall. Motion 1983/84: 1742 innehåller ett yrkande (yrkande 2) som förutsätter att ovan redovisade yrkande 1 till samma motion antas av riksdagen. I det fall riksdagen beslutar att den systemvetenskapliga linjen skall indelas i basblock och fördjupningsdel skall basblock i första hand lokaliseras till de orter som nu har ADB-linjen.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen föreslår utökning av antalet nybörjarplatser, på den systemvetenskapliga linjen med 134 till 635 platser och på ADB-linjen i den kommunala högskoleutbildningen med 120 till 870 platser. Av nytillskottet av platser till den systemvetenskapliga linjen föreslås i propositionen att Karlstad skall få 24 platser vilket innebär att antalet platser i Karlstad ökar till 48. Yrkandet i motion 1983/84: 2042 kan därmed anses tillgodosett varför utskottet avstyrker motionsyrkandet i fråga. Utskottet finner det inte möjligt att nu nyetablera en systemvetenskaplig linje i Sundsvall och avstyrker därför motion 1983/84: 1248. I linje med utskottets avstyrkan av motion 1983/84: 1742 yrkande 1 avstyrker utskottet yrkande 2 till samma motion avseende lokaliseringen av en omorganiserad systemvetenskaplig utbildning.

Ekonomlinjen och juristlinjen

I proposition 1983/84: 100 föreslås att antalet nybörjarplatser på ekonomlinjen skall ökas med 73 varvid tillskottet skall fördelas så att antalet platser ökas med 30 vid universitetet i Uppsala, 13 vid högskolan i Karlstad och med 30 vid högskolan i Borås. Platserna till Borås skall endast avse utbildning inom linjens basblock. Ekonomlinjen föreslås därmed omfatta 3303 platser för budgetåret 1984/85. Utökningen av antalet platser beräknas medföra en kostnadsökning av 606 000 kr.

I motion 1983/84: 1740 (yrkande 3) hävdas att högskolan i Östersund är den enda högskoleenhet i landet med utbildningar inom AES-sektorn som saknar ekonomlinjen. En ekonomlinje behövs för att tillfredsställa efterfrågan på arbetskraft med ekonomisk utbildning inom länet, för att utgöra stöd för övriga linjer vid högskolan och främja samverkan med försvarets förvaltningsskola. Riksdagen bör därför uttala sig för att ekonomlinjen förläggs till högskolan i Östersund.

Utskottet noterar att en motion med motsvarande innehåll behandlades av utskottet vid föregående riksmöte (UbU 1982/83: 25). Den avslogs då med motiveringen att varken UHÄ:s arbetsgrupp för översyn av den administrativt och ekonomiskt inriktade utbildningen i högskolan eller UHÄ fört fram förslag om förläggning av sådan utbildning till Östersund. Inte heller i årets anslagsframställning har UHÄ fört fram något sådant förslag. Motion 1983/84: 1740 yrkande 3 avstyrks.

Den del av regeringens förslag som avser utökning av platsantalet på ekonomlinjens basblock i Borås avvisas i motion 1983/84: 2016 (yrkande 37). Motionärerna hänvisar till tidigare motion (1982/83: 581) i vilken förslag om etappindelning av ekonomlinjen avvisats och negativa erfarenhe-

ter av etappindelning från den grundläggande rättsutbildningen påpekats. Utbildningen på de mindre högskoleenheterna anges bli kvalitetsmässigt otillräcklig.

Utskottet vill erinra om att utskottet tidigare vid sitt ställningstagande till den principiella uppläggningsen av bl. a. ekonomlinjen (UbU 1980/81: 23) konstaterade att en studieorganisation med basblock och fördjupningsalternativ väl svarar mot krav som kan ställas på bredd och möjlighet till fördjupning i utbildningen. Vid lokalisering av enbart basblocket till vissa mindre högskoleorter skapas möjligheter till basutbildning vid ett antal mindre enheter utan att de behöver tillföras mera betydande resurstillskott (UbU 1982/83: 25). Förslaget i propositionen om ökning av antalet platser på ekonomlinjen överensstämmer med UHÄ:s redovisning av efterfrågan på utbildningsplatser och beräknat utbildningsbehov. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ekonomlinjens dimensionering och avstyrker motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del.

I motion 1983/84: 514 (yrkande 2) anförs att kvalitetsförstärkande insatser bör göras för ekonomlinjen och juristlinjen och att riksdagen därför bör besluta att anvisa 3,5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit. Ett yrkande av likartat innehåll förs fram i motion 1983/84: 2016 (yrkande 41) med förslag om finansiering av kvalitetsförbättringarna genom besparingar. Något specificerat belopp härför redovisas dock inte i motionen.

Utskottet finner det inte möjligt att nu tillmötesgå föreslagna förstärkningar och avstyrker motion 1983/84: 514 yrkande 2 i denna del. Likaledes avstyrker utskottet motion 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del.

Sociala linjen

Regeringen föreslår, efter förslag från UHÄ, att antalet nybörjarplatser på den sociala linjen skall minskas med sammanlagt 60, varav 30 platser vid universitetet i Göteborg och 30 platser vid universitetet i Umeå. Antalet platser föreslås till totalt 1140 för budgetåret 1984/85. Åtgärderna motiveras med besparings- och arbetsmarknadsskäl. Medelsbesparingen beräknas till 498 000 kr.

I motion 1983/84: 1683 hävdas att den sociala linjen fortfarande inte har några svårigheter att fylla sina utbildningsplatser, att en rationell struktur bör eftersträvas för utbildningsplatsernas lokala fördelning, att Göteborg hör till de orter som har underdimensionerad socionomutbildning i förhållande till efterfrågan på studieplatser och att det finns anledning att i det längsta försöka undvika en neddragning av de forskningsanknutna socionomutbildningarna såsom den i Göteborg. Planeringsramen för sociala linjen vid Göteborgs universitet bör därför fastställas till oförändrat 240 platser för budgetåret 1984/85.

Oförändrat antal nybörjarplatser, både Göteborg och Umeå, yrkas i motion 1983/84: 1737 (yrkande 1). I motionen anförs att stora personalinsatser behövs för att uppfylla intentionerna i socialtjänstlagen samt att om

reella sociala behov skall vara vägledande, så finns det inget fog för en neddragning av nybörjarplatserna på de sociala linjerna i Göteborg och Umeå.

I motion 1983/84: 2016 framhålls att det är nödvändigt att minska antalet platser på utbildningar som ensidigt inriktas mot den offentliga sektorn, bl. a. med beaktande av arbetsmarknadssituationen för dem som redan genomgått utbildningarna. Planeringsramarna bör därför minskas i förhållande till regeringens förslag med 120 platser för den sociala linjen.

Utskottet konstaterar att regeringens förslag att minska intagningskapaciteten på den sociala linjen grundas på UHÄ:s bedömningar. Enligt UHÄ är den nuvarande dimensioneringen av den sociala linjen med 1 200 nybörjarplatser baserad på en efterfrågan och en arbetsmarknad från de år den offentliga sektorn växte.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till dimensionering av den sociala linjen med nedskärningar i Göteborg och Umeå, baserade på UHÄ:s förslag. Motionerna 1983/84: 1683 i denna del, 1983/84: 1737 yrkande 1 och 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del avstyrks av utskottet.

Psykologlinjen

För psykologlinjen föreslår regeringen på UHÄ:s förslag att antalet nybörjarplatser skall minskas med 30. Nedskärningen av platser har av UHÄ fördelats med 10 i vardera Stockholm och Göteborg och med 5 i vardera Uppsala och Lund. Som anledning till nedskärningarna anges arbetsmarknadsskäl och angelägenheten att frigöra resurser för att bekosta psykoterapiinslag i utbildningen. Antalet nybörjarplatser på psykologlinjen blir därmed sammanlagt 150 för budgetåret 1984/85.

I motion 1983/84: 2016 hävdas att med beaktande av bl. a. arbetsmarknadsskäl inom den offentliga sektorn bör planeringsramarna för psykologlinjen minskas ytterligare, nämligen med 20 platser i förhållande till regeringens förslag (yrkande 37).

Utskottet biträder regeringens förslag att minska antalet nybörjarplatser på psykologlinjen med 30 till 150 och att medel i anslutning därtill beräknas för förstärkning av psykologutbildningen för budgetåret 1984/85. Motion 1983/84: 2016 yrkande 37 avstyrks i denna del av utskottet.

Övrig utbildning

I motion 1983/84: 1755 framhålls att det finns ett stort behov av vidareutbildning för dem som genomgått den nuvarande socionomutbildningen. Utbildningen bör omfatta 60 poäng, bedrivas i Östersund och förutsätta en examen från grundläggande utbildning om minst 100 poäng, exempelvis för socionomer, lärare, fritidspedagoger, psykologer, präster, sjuksköterskor, läkare, administratörer och poliser.

En motion med likartat innehåll behandlades av utskottet vid föregående riksmöte (UbU 1982/83: 25). Denna motion avstyrkte utskottet med hän-

visning till bl. a. den påbyggnadslinje avseende socialt behandlingsarbete (20 poäng) som finns i Stockholm och Lund. UHÄ har inte fört fram önskemål om sådan utbildning som avses i motionen. Utskottet avstyrker motion 1983/84: 1755. Enligt vad utskottet erfarit har ett planeringsarbete beträffande fortbildning av socionomer inletts inom Umeå högskoleregion.

I motion 1983/84: 990 hemställs att möjligheterna bör prövas att inrätta en yrkesteknisk högskoleutbildning med inriktning mot kontor och distribution vid Gävle-Sandvikens högskola fr. o. m. budgetåret 1984/85. Utbildningen skall ge fördjupade kunskaper på det egna yrkesområdet och för ett vidgat ansvarsområde och arbetsledande befattningar inom kontor, förvaltning och handel m. fl. områden.

Utskottet behandlade vid föregående riksmöte en motion med i allt väsentligt samma innehåll som den nu aktuella. Denna motion avstyrktes av utskottet med bl. a. hänvisning till den befintliga handels- och distributionslinjen (60 poäng) som är en allmän utbildningslinje inom ramen för YTH. Ett annat motiv var att UHÄ på grundval av gjorda utvärderingar följer upp och prövar YTH:s mål, innehåll, lokalisering och linjeorganisation för att avge förslag om dessa utbildningar. Utskottet, som hänvisar till vad som under anslaget Utbildning för tekniska yrken anförts om YTH-utbildning (s. 22), anser att riksdagen inte bör göra något uttalande om YTH-utbildning med inriktning mot kontor och distribution vid Gävle-Sandvikens högskola för budgetåret 1984/85. Utskottet avstyrker därför motion 1983/84: 990.

I motion 1983/84: 2016 föreslås ytterligare nedskärningar i antalet nybörjarplatser i förhållande till regeringens förslag, nämligen med 60 nybörjarplatser för förvaltningslinjen och 90 platser för linjen för personal- och arbetslivsfrågor. Skälen för nedskärning är desamma som i förevarande motion anförts för lägre planeringsramar för andra linjer, nämligen främst arbetsmarknadsskäl.

Utskottet anser att det inte nu finns underlag för att genomföra de i motionen yrkade nedskärningarna av utbildningslinjerna i fråga och avstyrker därför motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del.

Beträffande de planeringsramar som föreslås för övriga utbildningslinjer i proposition 1983/84: 100 har utskottet inte något att erinra.

Medelsanvisning

I enlighet med regeringens av utskottet tillstyrkta förslag om datautbildningen och planeringsramar för olika utbildningslinjer avstyrker utskottet krav på medelsanvisning i motionerna 1983/84: 514 yrkandena 2 och 3, båda i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del, 1983/84: 1683 i denna del, 1983/84: 1737 yrkande 2 och 1983/84: 2016 yrkandena 37 och 41 i motsvarande delar. Utskottet har inte någon erinran mot medelsberäkningen under förevarande anslag och föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 279 230 000 kr.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande översyn av datautbildningen avslår motion 1983/84: 1242 yrkande 2,
2. att riksdagen beträffande den systemvetenskapliga linjens längd och organisation m. m. avslår motionerna 1983/84: 514 yrkande 3 i denna del och yrkande 4, 1983/84: 1242 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del, 1983/84: 1740 yrkande 6, 1983/84: 1742 yrkande 1, 1983/84: 1757 och 1983/84: 2315,
3. att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 1248, 1983/84: 1742 yrkande 2 och 1983/84: 2042 fastställer planeringsramar för systemvetenskapliga linjen och ADB-linjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
4. att riksdagen beträffande uttalande om förstärkning av den systemvetenskapliga linjen vid högskolan i Östersund m. m. avslår motion 1983/84: 1740 yrkande 6 i denna del,
5. att riksdagen beträffande uttalande om förstärkning av den systemvetenskapliga linjen vid högskolan i Karlstad avslår motion 1983/84: 2304 yrkande c,
6. att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 1740 yrkande 3 och 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del fastställer planeringsramar för ekonomlinjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
7. att riksdagen beträffande förstärkning av resurserna för ekonomlinjen och juristlinjen budgetåret 1984/85 avslår motionerna 1983/84: 514 yrkande 2 i denna del och 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del,
8. att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 1683, 1983/84: 1737 yrkande 1 och 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del fastställer planeringsramar för sociala linjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
9. att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del fastställer planeringsramar för psykologlinjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
10. att riksdagen beträffande försök med en ny påbyggnadslinje inom det sociala området lokaliserad till högskolan i Östersund avslår motion 1983/84: 1755,
11. att riksdagen beträffande en yrkesteknisk högskolelinje med inriktning mot kontor och distribution vid högskolan i Gävle-Sandviken avslår motion 1983/84: 990,
12. att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del fastställer planeringsramar för förvaltningslinjen och linjen för personal- och arbetslivsfrågor i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,

13. att riksdagen fastställer planeringsramar i övrigt i enlighet med vad som förordats i proposition 1983/84: 100,
14. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 514 yrkandena 2 och 3, båda i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del, 1983/84: 1683 i denna del, 1983/84: 1737 yrkande 2 och 1983/84: 2016 yrkandena 37 och 41, båda i denna del, för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 279 230 000 kr.

Stockholm den 3 maj 1984

På utbildningsutskottets vägnar

GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Pär Granstedt (c), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Björn Samuelson (vpk), Göran Persson (s), Larz Johansson (c), Birger Hagård (m) och Linnea Hörlén (fp).

Reservationer

1. Antalet nybörjarplatser inom högskolan (punkt 1, mom. 1)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Antalet nybörjarplatser" och slutar "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

I proposition 1983/84: 100 föreslås planeringsramar om ca 36 750 nybörjarplatser för allmänna, lokala och individuella linjer. Utskottet förordar att högskolan tillförs 700 nybörjarplatser. Detta innebär en intagningsvolym om ca $(1\,790 + 700) = 2\,490$ platser utöver 1981/82 års nivå som utgjorde 34 960 platser. Enligt utskottets förslag kommer det för budgetåret 1984/85 således att finnas 37 450 nybörjarplatser för allmänna, lokala och individuella linjer inom högskolan. Det ankommer på regeringen att fördela tillskottet om 700 platser på sektorer. Medel för dessa platser bör med bifall till motion 1983/84: 514 yrkande 1 anvisas under ett nytt anslag på riksstaten benämnt Viss grundläggande högskoleutbildning, vilket bör föras upp med 4 900 000 kr. för budgetåret 1984/85.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande antalet nybörjarplatser inom högskolan med bifall till motion 1983/84: 514 yrkande 1 som sin mening ger

regeringen till känna vad utskottet anfört samt till *Viss grundläggande högskoleutbildning* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 4 900 000 kr.,

2. Tillträde till grundläggande högskoleutbildning (punkt 1, mom. 8)

Linnea Hörnlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet vill" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

En utgångspunkt för tillträdesutredningens arbete bör enligt utskottets uppfattning vara att man skall underlätta för ungdomar att få tillträde till högre utbildning. Vissa förbättringar av nuvarande system har visserligen gjorts i vad gäller ungdomars tillträde till högskolan. Men fortfarande är det enligt utskottets uppfattning alldeles för många bland de yngsta sökande som inte kommer in på högskolan. Enligt UHÄ-statistiken utgör åldersgruppen under 20 år 42 % av de sökande och 31 % av de antagna. Åldersgrupperna under 25 år utgör 80 % av de sökande och 73 % av de antagna, medan åldersgrupperna över 25 år utgör 20 % av de sökande men 27 % av de antagna.

Statistiken ger vid handen att de ungdomar som lämnar gymnasieskolan och som vill fortsätta till högskolan ofta får vänta ett antal år innan de får tillträde till högre utbildning. Särskilt mot bakgrund av att arbetslösheten bland dessa ålderskategorier f. n. är så hög upplevs denna väntan som destruktiv. Den nu pågående översynen bör alltså arbeta med målet att ytterligare underlätta ungdomars tillträde till högskolan. Enligt utskottets mening måste direktantagningskvoten höjas till 50 %.

En sådan förändring bör genomföras även om den får till konsekvens att antalet antagna äldre sökande minskar. När antagningssystemet infördes år 1977 fanns ett uppdämt behov av högre utbildning från sökande utan traditionell gymnasiebakgrund. De nya tillträdesreglerna öppnade möjlighet för dessa grupper att i betydligt större omfattning än tidigare få tillgång till högre studier. Efter den tid som nu förflutit sedan dessa nya regler infördes, kan behovet av högskoleutbildning inte rimligen sägas vara lika stort inom den kategori sökande som prioriterades år 1977. I stället är det enligt utskottets uppfattning de ungdomar som nu lämnar gymnasieskolan som i dag i första hand bör beredas plats inom högskolan.

Utskottet ser det som positivt att tillträdesutredningen enligt sina direktiv skall studera frågan om viktade betyg. Inom de högskoleförberedande utbildningarna förekommer i dag en situation där den allmänna behörigheten i kombination med den särskilda behörigheten har lett till utpräglat taktiska val. Många elever väljer att läsa korta och mindre arbetskrävande linjer för att kunna erhålla en högre betygspoäng. I stället för att välja linje utifrån vad som ger dem bäst förberedelse för högskolestudier väljer de

linjer där det är lättast att få hög betygspoäng. Tillträdesutredningen bör därför, som utskottet ser det, lämna förslag till ett system med viktade betyg.

Frågan om vad som skall krävas i allmän behörighet för tillträde till högre utbildning har ända sedan högskolereformen varit föremål för diskussion. Enligt utskottets uppfattning bör kraven på den allmänna behörigheten nu ändras så att det för tillträde till de längre högskoleutbildningarna skall krävas treårig gymnasiekompetens med minst betyget 3 i vart och ett av de karaktärsämnen som utgör särskilda behörighetskrav för den sökta utbildningen. Detta leder enligt utskottets uppfattning till att den enskilde högskolestuderanden får större förutsättningar att bedriva framgångsrika studier och att studieavbrotten blir färre. Utskottet anser att regeringen bör ge tillträdesutredningen i uppdrag att utarbeta nya tillträdesregler i enlighet med utskottets förslag. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 514 yrkande 5 och med anledning av motionerna 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1727 och 1983/84: 2016 yrkandena 35 och 36 samt med avslag på motion 1983/84: 1695 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen beträffande tillträde till grundläggande högskoleutbildning med bifall till motion 1983/84: 514 yrkande 5 och med anledning av motionerna 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1727 och 1983/84: 2016 yrkandena 35 och 36 samt med avslag på motion 1983/84: 1695 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Tillträde till grundläggande högskoleutbildning (punkt 1, mom. 8)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet vill" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening måste direktantagningskvoten omgående höjas till 50 % av antagningsplatserna. En sådan åtgärd skulle förbättra möjligheterna till de ungdomsstuderande att få tillträde till högskoleutbildning, vilket är viktigt inte minst med tanke på att den s. k. ungdomspuckeln nu även nått högskolan. Den högre direktantagningskvoten bör tillämpas fr. o. m. vårterminen 1985.

Utskottet anser också att tillträdesutredningens direktiv skall kompletteras så att utredningen får möjlighet att föreslå införandet av en fri sektor. Universitet och högskolor måste ha utbildningslinjer och kurser, för vilka tillträdet är fritt under förutsättning att man uppfyller förkunskapskraven.

Utskottet anser att regeringen bör ge tillträdesutredningen i uppdrag att utarbeta nya tillträdesregler i enlighet med utskottets förslag.

Detta bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkandena 35 och 36 och med anledning av motionerna 1983/84: 514 yrkande 5, 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1727 samt med avslag på motion 1983/84: 1695 som sin mening ge regeringen till känna,

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen beträffande tillträde till grundläggande högskoleutbildning med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 35 och 36 och med anledning av motionerna 1983/84: 514 yrkande 5, 1983/84: 644, 1983/84: 1246, 1983/84: 1727 samt med avslag på motion 1983/84: 1695 som sin mening ge regeringen till känna.

4. Avveckling av regionstyrelserna (punkt 3, mom. 1)

Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Utskottet har" och på s. 9 slutar "yrkande 34" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas syn på regionstyrelserna och anser att riksdagen nu bör fatta principbeslut om att de bör avvecklas. En sådan åtgärd skulle medverka till en avbyråkratisering av högskoleväsendet och innebära en besparing. Innevarande budgetår anvisas ca 11,5 milj. kr. till regionstyrelserna för högskolan.

Riksdagen bör med bifall till motionerna 1983/84: 514 yrkande 6 och 1983/84: 2016 yrkande 34 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om avveckling av regionstyrelserna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande avveckling av regionstyrelserna med bifall till motionerna 1983/84: 514 yrkande 6 och 1983/84: 2016 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Utökning av antalet platser i fördjupningskurs i arbetsterapi (punkt 7, mom. 2)

Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Pär Granstedt (c), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Birger Hagård (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Utskottet som" och slutar "och 1983/84: 1723" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns viktiga vårdpolitiska motiv för en utökning även av antalet platser i fördjupningskursen i

arbetsterapi. Utskottet föreslår i enlighet med vad som förordas i motionerna att 20 utbildningsplatser anordnas för budgetåret 1984/85 utöver dem som finns redan innevarande budgetår. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 9, 1983/84: 1253 och 1983/84: 1723 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande ett större antal platser i fördjupningskursen i arbetsterapi med bifall till motionerna 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 9, 1983/84: 1253 och 1983/84: 1723 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

6. Lokalisering och nordiskt samarbete avseende fördjupningskursen i arbetsterapi (punkt 7, mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Mot bakgrund" och slutar "motion 1983/84: 999" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som förordas i motion 1983/84: 999 att regeringen bör ge UHÅ i uppdrag att snarast föreslå lokalisering av ifråga-
varande utbildning. Vidare instämmer utskottet i vad som i motionen
anförs om angelägenheten av utökat nordiskt samarbete avseende den i
sammanhanget aktuella påbyggnadsutbildningen. Vad utskottet nu har
anfört om lokalisering och nordiskt samarbete avseende fördjupningskur-
sen i arbetsterapi bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 999 yrkan-
dena 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande lokalisering och nordiskt samarbete
avseende fördjupningskurs i arbetsterapi med bifall till motion
1983/84: 999 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till
känna vad utskottet har anfört,

7. Anslagsberäkningen (punkt 7, mom. 4)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Linnea Hörlén (fp) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Med hänvis-
ning" och slutar "begärda medlen" bort ha följande lydelse:*

Mot bakgrund av att utskottet ovan har tillstyrkt den bl. a. i motion 1983/
84: 999 föreslagna utökningen av antalet platser i fördjupningskursen i
arbetsterapi tillstyrker utskottet även den i motionen förordade förstärk-

ningen av förevarande anslag med 250 000 kr. Då utskottet i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen, bör riksdagen med bifall till motionens yrkande 1 i denna del under anslaget anvisa 14 590 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m.* med bifall till motion 1983/84: 999 yrkande 1 i denna del och med anledning av proposition 1983/84: 100 för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 14 590 000 kr.,

8. Översyn av den tekniska högskoleutbildningen (punkt 8, mom. 1)

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar "Utskottet delar" och på s. 19 slutar "yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den medelsförstärkning för kvalitetshöjande åtgärder på civilingenjörslinjerna som föreslås i budgetpropositionen inte är en tillräcklig åtgärd. Utöver resursförstärkningar behövs också en samlad översyn av den tekniska högskoleutbildningens utformning. Denna översyn bör bl. a. innefatta en undersökning av möjligheten att göra utbildningen mera differentierad mot två nivåer, nämligen en treårig mera praktiskt inriktad utbildning och en femårig som motsvarar den nuvarande fyraåriga. Vidare bör prövas om en förberedande termin bör införas för att få alla studerande på samma kunskapsnivå inför starten av den egentliga civilingenjörsutbildningen. Det bör prövas om denna förberedande utbildning kan förläggas till mindre högskolor. Översynen av civilingenjörsutbildningarna bör även innefatta frågan om utbildningsinnehållet och möjligheten att minska detta. I detta fall bör även frågan om kompletterande utbildning tas upp.

Utskottet har erfarit att UHÄ den 3 februari 1984 tillsatt en arbetsgrupp för att utreda frågor om civilingenjörsutbildningen. Vidare har regeringen den 22 mars 1984 uppdragit åt UHÄ att föreslå kortare teknisk högskoleutbildning främst inom data- och elektronikområdet. Resultaten av dessa gruppers arbete bör vägas in i den samlade översynen. Den 22 mars har regeringen också tillsatt en ledningsgrupp inom utbildningsdepartementet för samordning av försöks- och utvecklingsarbete beträffande kortare tekniska utbildningar m. m. Denna ledningsgrupps verksamhet bör snarast inordnas i den samlade översynen som utskottet här förordar. Därmed kan resultaten av pågående och planerade utbildningsförsök i viss mån styras och sedermera utvärderas inom ramen för den samlade översynen.

Det är viktigt att behovet av kortare tekniska högskoleutbildningar vid de mindre högskolorna prövas i samband med översynen av de tekniska utbildningarna. Sådana kortare utbildningar kan ha mycket stor regionalpolitisk betydelse och även innebära nya utbildningsmöjligheter för de

människor som av olika anledningar, familj, arbete, m.m., är starkt bundna till hemorten. Sådana kortare tekniska utbildningar bör om möjligt kunna tillgodoräknas vid civilingenjörsutbildning. Till bilden bör också höra utbildning på halvfart.

Vad utskottet här anfört om översyn av den tekniska högskoleutbildningen bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande översyn av den tekniska högskoleutbildningen med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Förstärkning av per capita-resurserna för civilingenjörslinjerna (punkt 8, mom. 2)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar "Utskottet tillstyrker att" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kvaliteten i civilingenjörsutbildningarna bör höjas genom en ökning av per capita-resurserna. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del som sin mening ge regeringen till känna. Vid medelsanvisningen bör 2 500 000 kr. anvisas för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande förstärkning av per capita-resurserna för civilingenjörslinjerna med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. En samhällsplanerarlinje (punkt 8, mom. 7)

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "Utskottet föreslår" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den påbyggnadslinje, samhällsplanerarlinjen, som UHÄ nu begärt i två år är mycket angelägen. Det finns enligt utskottets uppfattning ett behov av en sådan påbyggnadsutbildning som vänder sig till tekniker och även till personer med ekonomisk eller annan samhällsplaneringsinriktning inför det känsliga och komplicerade stadsförnyelsearbete som förestår på många orter i landet. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 7 bemyndiga regeringen att inrätta en på-

byggnadslinje, samhällsplanerarlinjen, om 40 poäng den 1 juli 1984. Linjen bör ha den inriktning som UHÄ föreslagit och anordnas vid tekniska högskolan i Stockholm. Vid medelsanvisningen bör riksdagen anvisa 600 000 kr. för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 7 be-
myndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, samhälls-
planerarlinjen, om 40 poäng den 1 juli 1984,

11. Matematikerlinjens datalogigren (punkt 8, mom. 8)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m)
anser

*dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Som utskot-
tet" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:*

Enligt utskottets mening är det av flera skäl nödvändigt att förstärka universitetens utbildning på dataområdet även i vad gäller den mera teore-
tiskt inriktade datautbildningen. I enlighet med UHÄ:s anslagsframställ-
ning bör därför medel anvisas för att göra det möjligt för högskoleenhe-
terna att anordna den längre fyraåriga datalogigrenen av matematikerlin-
jen. Detta bör riksdagen med anledning av yrkande 38 i motion 1983/
84: 2016 som sin mening ge regeringen till känna. Vid medelsberäkningen
bör riksbanken anvisa 353 600 kr. för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen beträffande matematikerlinjens datalogigren med
anledning av motion 1983/84: 2016 yrkande 38 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anför,

12. Utvärdering av YTH, inrättande av en processindustrilinj i Sundsvall och en elektronikindustrilinj i Linköping samt utbyggnad av verkstadsin- dustrilinj i Karlstad (punkt 8, mom. 11, 12, 13 och 14)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m)
anser

*dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar "Utskottet
har" och slutar "detta avseende" bort ha följande lydelse:*

Yrkesteknisk högskoleutbildning har funnits sedan år 1977. Utskottet
anser att det nu är nödvändigt med en samlad utvärdering av detta nya
inslag i högskolan. Vid en sådan samlad utvärdering bör även resultaten av
det arbete som hittills pågått på uppdrag av UHÄ tas till vara. I denna
utvärdering bör också övervägas möjligheterna att återinföra någon form
av mästarvärdighet för de yrkeskategorier där så kan anses lämpligt.

Rättelse: S. 47, raderna 9, 18 och 23 Står: dataloggren Rättat till: Datalogigren

Resultaten av denna samlade utvärdering bör läggas till grund för prövning av den fortsatta verksamheten. Därför bör inte någon ytterligare utbyggnad ske innan utvärderingen avslutats och resultaten prövats. Riksdagen bör avslå regeringens förslag om utbyggnad budgetåret 1984/85. Vad utskottet här anfört om utvärdering av YTH och om ett anstånd med vidare utbyggnad i avvaktan på prövning av utvärderingsresultaten bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 42 som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tar därför inte ställning till inriktningen av en ev. processindustrilinj, varför motion 1983/84: 1701 bör avslås av riksdagen. Vid medelsanvisningen bör riksdagen beräkna 1 500 000 kr. mindre än regeringen för YTH-linjerna.

dels att utskottets hemställan under 11, 12, 13 och 14 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen beträffande utvärdering av den yrkestekniska högskoleutbildningen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
12. att riksdagen beträffande inrättande av en processindustrilinj med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 1701 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
13. att riksdagen beträffande inrättande av en elektronikindustrilinj med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
14. att riksdagen beträffande lokalisering av en processindustrilinj till högskolan i Sundsvall-Härnösand, en elektronikindustrilinj till universitetet i Linköping (med förläggning till Norrköping) samt utbyggnad av verkstadsindustrilinj vid högskolan i Karlstad med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 42 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Yrkesteknisk högskoleutbildning vid högskolan i Karlstad (punkt 8, mom. 17)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Med hänvisning" och slutar "avslå motionerna" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadssituationen i Värmlands län är fylld av problem. En regionalpolitisk utveckling i Värmland måste stödjas med många olika metoder. För utveckling av en bra regionalpolitik spelar högskolan i Karlstad en viktig roll. Från högskolan och regionala organ i Värmland har

under en rad av år förts fram förslag om utbyggd teknisk utbildning. I högskolans långsiktiga planering ingår utbyggnad av den yrkestekniska högskoleutbildningen utöver den utbyggnad som föreslås i årets budgetproposition och utbyggnad av teknisk utbildning i form av lokala linjer. För att underlätta införandet av ny teknik vid länets industri och för att kunna etablera ny industri måste det finnas ökad tillgång till välutbildad personal. Därför bör särskilt Värmlands behov av teknisk utbildning beaktas dels i utbildningsdepartementets arbete med kortare tekniska utbildningar, dels i UHÄ:s fortsatta planering av yrkesteknisk högskoleutbildning. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2460 och med anledning av motionerna 1983/84: 654 och 1983/84: 2304 yrkande b som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. att riksdagen beträffande utbyggnad av den yrkestekniska högskoleutbildningen vid högskolan i Karlstad med bifall till motion 1983/84: 2460 samt med anledning av motionerna 1983/84: 654 och 1983/84: 2304 yrkande b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Yrkesteknisk högskoleutbildning m. m. i Hultsfred (mom. 18)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Utskottet föreslår" och slutar "motion 1983/84: 2300" bort ha följande lydelse:

Ett område som måste få stöd i strävandena att utvecklas är vissa kommuner i norra Småland och i södra Östergötland. Även i detta område kan yrkesteknisk högskoleutbildning spela en viktig roll för industrins utvecklingsmöjligheter. En av de branscher som därvid är aktuell är träindustrin. Därför bör UHÄ i det fortsatta planeringsarbetet pröva om det är möjligt och lämpligt att förlägga sådan utbildning till Hultsfred. Om så sker bör även frågor om forskningsanknytning av denna utbildning uppmärksammas. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motion 1983/84: 2300 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. att riksdagen beträffande yrkesteknisk högskoleutbildning för träindustribranschen m. m. i Hultsfred med anledning av motion 1983/84: 2300 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Yrkesteknisk högskoleutbildning inom verkstadsteknik med inriktning mot produktionssystem lokaliserad till Södertälje (punkt 8, mom. 19)

Pär Granstedt (c) och Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Med samma" och slutar "motion 1983/84: 648" bort ha följande lydelse:

Inom Stockholmsområdet finns bara två yrkestekniska utbildningslinjer, nämligen byggnadsindustrilinen och grafiska industrilinen, båda anordnade av tekniska högskolan i Stockholm. Den vidareutbildningsmöjlighet som YTH erbjuder måste finnas tillgänglig för studerande i Stockholms län lika väl som för studerande i övriga delar av landet. Eftersom den högre utbildningen till stor del är koncentrerad till regionens centrala delar bör viss del av nyttillkommande högskoleutbildning förläggas till andra delar av länet. En naturlig förläggningsort för teknisk högskoleutbildning är Södertälje. Där finns flera och stora företag inom t. ex. verkstadsbranschen, där finns även gymnasial teknisk utbildning. Vidare finns redan ett etablerat samarbete mellan näringslivet och kommunens utbildningsväsende. Mot denna bakgrund anser utskottet att YTH inom verkstadsteknik med inriktning mot produktionssystem bör förläggas till Södertälje. Detta bör UHÄ väga in i sitt fortsatta planeringsarbete beträffande utbyggnaden av YTH. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1983/84: 648 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen beträffande yrkesteknisk högskoleutbildning inom verkstadsteknik med inriktning mot produktionssystem lokaliserad till Södertälje med bifall till motion 1983/84: 648 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Medelsberäkningen under Utbildning för tekniska yrken (punkt 8, mom. 28)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 9, 11 och 12

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar "Slutligen föreslår" och slutar "605 521 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med reservationerna 9 (+2 500 000 kr.), 11 (+353 600 kr.) och 12 (−1 500 000 kr.) anvisar ett reservationsanslag av $(605\,296\,000 - 205\,000 + 430\,000 + 2\,500\,000 + 353\,600 - 1\,500\,000 =) 606\,874\,600$ kr.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen till *Utbildning för tekniska yrken* med anledning av

proposition 1983/84: 100 och motionerna 1983/84: 809 yrkande 2, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 8, 1983/84: 1743 i denna del och 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del samt med avslag på motionerna 1983/84: 647 i denna del och 1983/84: 797 i denna del för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 606 874 600 kr.

17. Medelsberäkningen under Utbildning för tekniska yrken (punkt 8, mom. 28)

Under förutsättning av bifall till reservation 10

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar "Slutligen föreslår" och slutar "605 521 000 kr." bort ha följande lydelse:

I enlighet med reservation 10 (+ 600 000 kr.) bör riksdagen till Utbildning för tekniska yrken anvisa (605 296 000 – 205 000 + 430 000 + 600 000 =) 606 121 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen till *Utbildning för tekniska yrken* med anledning av proposition 1983/84: 100 och motionerna 1983/84: 809 yrkande 2, 1983/84: 1004 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 8, 1983/84: 1743 i denna del och 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del samt med avslag på motionerna 1983/84: 647 i denna del och 1983/84: 797 i denna del för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 606 121 000 kr.

18. Översyn av datautbildningen (punkt 9, mom. 1)

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar "Utskottet har" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att med den snabba utvecklingen på dataområdet ställs det stora krav på högskoleutbildningen på detta område, både till innehåll och kvalitet. Enligt utskottets mening motiverar detta en bred genomgång av det framtida behovet av datautbildningar som underlag för beslut om åtgärder, så att det samlade utbildningsväsendet kan möta utbildningsbehovet på ett adekvat sätt.

Det uppdrag som enligt budgetpropositionen avses bli givet till skolöverstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet, att utreda frågan om att återföra ADB-linjen till gymnasieskolan, bör vidgas till att avse en bredare genomgång av behovet av datautbildning på olika nivåer, avgränsningen av det allmännas utbildningsansvar på dataområdet samt möjligheterna att

utnyttja hos företag och institutioner befintlig datorutrustning för samhällets utbildning. Riksdagen bör hos regeringen begära en samlad översyn av datautbildningen i enlighet med vad som anförts.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande översyn av datautbildningen med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

19. Systemvetenskapliga linjens längd, organisation m. m. (punkt 9, mom. 2)

Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Pär Granstedt (c), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Birger Hagård (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "Utskottet delar" och slutar "1983/84: 2315 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den av UHÄ föreslagna förändringen av den systemvetenskapliga linjen innefattande en ökning av utbildningens omfattning från 120 till 160 poäng och en omorganisation av utbildningen bör genomföras, trots de ytterligare kostnader sådana åtgärder medför. Förändringarna bör genomföras senast fr. o. m. budgetåret 1985/86.

Utskottet anser vidare i likhet med UHÄ att den systemvetenskapliga linjen bör förstärkas. Det är viktigt att högskolan kan ge ungdomar utbildning inom det ständigt expanderande dataområdet och att Sverige inom detta internationella konkurrensområde förmår hålla en hög kvalitet på utbildningen. Det är därför angeläget att en per capita-förstärkning på den systemvetenskapliga linjen genomförs redan budgetåret 1984/85. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande den systemvetenskapliga linjens längd och organisation m. m. med bifall till motionerna 1983/84: 514 yrkande 3 i denna del och yrkande 4, 1983/84: 1242 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del, 1983/84: 1742 yrkande 1, 1983/84: 1757 och 1983/84: 2315, med anledning av motion 1983/84: 1740 yrkande 6 och med avslag på proposition 1983/84: 100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Planeringsramar för ekonomlinjen (punkt 9, mom. 6)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar "Utskottet vill" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ekonomutbildningen på de mindre högskoleorterna riskerar att bli kvalitetsmässigt otillräcklig. Lärarna tvingas ofta undervisa inom ett flertal specialiteter för vilka högskolor på större orter kan erbjuda kanske fyra eller fem lärare med särskild kompetens.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet regeringens förslag i vad avser ökning av ekonomlinjens basblock med 30 platser i Borås, medan regeringens förslag om antalet platser på ekonomlinjen i övrigt inte föranleder någon erinran från utskottet.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del med anledning av proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 1740 yrkande 3 fastställer planeringsramar för ekonomlinjen i enlighet med vad utskottet förordat.

21. Resursförstärkning för ekonomlinjen och juristlinjen (punkt 9, mom. 7)

Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottet yttrande som på s. 36 börjar "Utskottet finner" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med universitets- och högskoleämbetet att ytterligare kvalitativa satsningar bör göras på ekonomlinjen och juristlinjen inom högskolan. Ekonomlinjen har tidigare fått en resursförstärkning för de årsstudieplatser som motsvarar första året i studierna. Nu behövs en förstärkning även för de årsstudieplatser som motsvarar de övriga åren. Juristlinjen har den lägsta årsstudieplatskostnaden inom sektorn och är likaledes i stort behov av förstärkning. Detta bör utskottet ge riksdagen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen beträffande förstärkning av resurserna för ekonomlinjen och juristlinjen budgetåret 1984/85 med bifall till motionerna 1983/84: 514 yrkande 2 i denna del och 1983/84: 2016 yrkande 41 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Planeringsramar för sociala linjen (punkt 9, mom. 8)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottet yttrande som på s. 37 börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är allvarligt om man bygger in marknadsmekanismer inom offentlig verksamhet på ett sådant sätt att viktiga samhällsbehov

kommer i skymundan. De sociala omsorgerna och socialtjänsten dignar under en stor arbetsbörda och stora personalinsatser behövs för att intentionerna i socialtjänstlagen tillnärmelsevis skall kunna uppfyllas. Om reella sociala behov skall kunna täckas och detta får vara vägledande såväl inom socialpolitiken som inom utbildningspolitiken finns det inget fog för en neddragning av utbildningsplatserna på den sociala linjen. Antalet nybörjarplatser på de sociala linjerna i Göteborg och Umeå bör för budgetåret 1984/85 fastställas till oförändrat 240 resp. 150 platser och för hela landet till 1 200 platser.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1737 yrkande 1 och motion 1983/84: 1683 samt med avslag på proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del fastställer planeringsramar för sociala linjen i enlighet med vad utskottet förordat,

23. Planeringsramar för sociala linjen (punkt 9, mom. 8)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att minska antalet platser på utbildningar som ensidigt inriktas mot den offentliga sektorn på grund av arbetsmarknadssituationen för dem som genomgått sådana utbildningar. Utöver den minskning av planeringsramarna för den sociala linjen som regeringen föreslagit bör ramarna för samma linje för budgetåret 1984/85 minskas med 120 platser till 1 020.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del, med anledning av proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 1683 och 1983/84: 1737 yrkande 1 fastställer planeringsramar för sociala linjen i enlighet med vad utskottet anför,

24. Planeringsramar för psykologlinjen (punkt 9, mom. 9)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar "Utskottet biträder" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att minska antalet platser på

utbildningar som ensidigt inriktas mot den offentliga sektorn på grund av arbetsmarknadssituationen för dem som genomgått sådana utbildningar. Utöver den minskning av planeringsramarna för psykologlinjen som regeringen föreslagit bör ramarna för samma linje för budgetåret 1984/85 minskas med 20 platser till 130 platser.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 100 fastställer planeringsramar för psykologutbildningen i enlighet med vad utskottet förordat,

25. Planeringsramar för förvaltningslinjen och linjen för personal- och arbetslivsfrågor (punkt 9, mom. 12)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "Utskottet anser" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att minska antalet platser på utbildningar som ensidigt inriktas mot den offentliga sektorn på grund av arbetsmarknadssituationen för dem som genomgått sådana utbildningar. Utöver den minskning av planeringsramarna som regeringen föreslagit bör för budgetåret 1984/85 ramarna minskas, för förvaltningslinjen med 60 platser till 750 och för linjen för personal- och arbetslivsfrågor med 90 platser till 540 platser.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2016 yrkande 37 i denna del och med avslag på proposition 1983/84: 100 fastställer planeringsramar för förvaltningslinjen och linjen för personal- och arbetslivsfrågor i enlighet med vad utskottet förordat,

26. Medelsberäkningen under Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken (punkt 9, mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 19 och 21

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "I enlighet" och slutar "279 230 000 kr." bort ha följande lydelse:

Vad beträffar medelsberäkningen föreslår utskottet mot bakgrund av regeringens förslag och vad utskottet föreslagit om kvalitetsförstärkande åtgärder på ekonomlinjen och juristlinjen (3 milj. kr.) samt per capita-förstärkning på den systemvetenskapliga linjen (3,5 milj. kr.) att anslaget

räknas upp med 6,5 milj. kr. Utskottet har i övrigt inte någon erinran mot medelsberäkningen under förevarande anslag. Utskottet föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 285 730 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* med bifall till motion 1983/84: 514 yrkandena 2 och 3, båda i denna del, med anledning av proposition 1983/84: 100, motionerna 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del och 1983/84: 2016 yrkandena 37 och 41, båda i denna del, samt med avslag på motionerna 1983/84: 1683 i denna del och 1983/84: 1737 yrkande 2 för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 285 730 000 kr.

27. Medelsberäkningen under Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken (punkt 9, mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 19

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "I enlighet" och slutar "279 230 000 kr." bort ha följande lydelse:

Vad beträffar medelsberäkningen föreslår utskottet mot bakgrund av regeringens förslag och vad utskottet föreslagit om kvalitetsförstärkande åtgärder till den systemvetenskapliga linjen att anslaget till sektorns utbildning räknas upp med 1 milj. kr. Utskottet har i övrigt inte någon erinran mot medelsberäkningen under förevarande anslag. Utskottet föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 280 230 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* med bifall till motion 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del, med anledning av proposition 1983/84: 100, motionerna 1983/84: 514, yrkandena 2 och 3, båda i denna del, och 1983/84: 2016 yrkandena 37 och 41, båda i denna del, samt med avslag på motionerna 1983/84: 1683 i denna del och 1983/84: 1737 yrkande 2 för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 280 230 000 kr.

28. Medelsberäkningen under Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken (punkt 9, mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 22

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "I enlighet" och slutar "279 230 000 kr." bort ha följande lydelse:

Vad beträffar medelsberäkningen föreslår utskottet mot bakgrund av regeringens förslag och vad utskottet föreslagit om oförändrat antal platser på den sociala linjen att anslaget till sektorns utbildning räknas upp med 498 000 kr. Utskottet har i övrigt inte någon erinran mot medelsberäkningen under förevarande anslag. Utskottet föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 279 728 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* med bifall till motion 1983/84: 1737 yrkande 2, med anledning av motion 1983/84: 1683 och med avslag på proposition 1983/84: 100, motionerna 1983/84: 514 yrkandena 2 och 3, båda i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del och 1983/84: 2016 yrkandena 37 och 41, båda i denna del, för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 279 728 000 kr.

29. Medelsberäkningen under Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken (punkt 9, mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 20, 21, 23, 24 och 25

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "I enlighet" och slutar "279 230 000 kr." bort ha följande lydelse:

Vad utskottet föreslagit beträffande minskningar av ekonomlinjen, sociala linjen, psykologlinjen, förvaltningslinjen samt linjen för personal- och arbetslivsfrågor med sammanlagt 290 platser i förhållande till regeringens förslag motsvarar en besparing av 2 600 000 kr. Resursförstärkningarna till ekonomlinjen och juristlinjen beräknas medföra ett ökat medelsbehov av 2 500 000 kr. Skillnaden 100 000 kr. medför att anslaget till sektorn Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 kan beräknas till 279 130 000 kr. Utskottet har inga erinringar mot medelsberäkningen i övrigt. Utskottet föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1984/85 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 100 000 kr. sänkt reservationsanslag av 279 130 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* med bifall till motion 1983/84:2016 yrkandena 37 och 41, båda i denna del, med anledning av proposition 1983/84: 100 och motionerna 1983/84: 514 yrkandena 2 och 3, båda i denna del, 1983/84: 1242 yrkande 4 i denna del och med avslag på motionerna 1983/84: 1683 i denna del och 1983/84: 1737 yrkande 2 för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 279 130 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Tillträde till grundläggande högskoleutbildning (punkt 1, mom. 8)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anför:

Många av problemen inom den högre utbildningen kan återföras på det behörighets- och urvalssystem som genomfördes i samband med högskole-reformen. Hit hör att den s. k. genomströmningen i den högre utbildningen minskat kraftigt, att antalet studieavbrott ökat, att den sociala snedrekry-teringen förstärkts, att medianåldern för nyantagna studerande för många utbildningslinjer och ämnen höjts drastiskt och att kvalitetskraven har måst sänkas inom flera ämnen.

Vi har länge påtalat antagningssystemets många fel och brister samt föreslagit ett helt annorlunda system. Vi menar att det behövs bl. a. skärp-ningar av förkunskapskraven till åtskilliga utbildningar samt två olika allmänna behörighetsnivåer, en för mer krävande utbildningsvägar som skall bygga på kunskaper i nivå med de tre- och fyraåriga gymnasielinjerna och en för övrig högskoleutbildning. Vi anser också att det behövs en förberedande utbildning för studerande utan föregående gymnasieutbild-ning eller enbart tvåårig gymnasieutbildning. Utbildningen skall ge behö-righet till olika ämnen och utbildningsvägar i högskolan.

Nuvarande kvoteringsystem i urvalet mellan behöriga sökande kan med vårt förslag avskaffas. En utförligare redovisning av förslaget åter-finns i motion 1982/83: 581. I denna yrkade vi också på att en parlamenta-risk utredning skulle tillsättas för att se över hela antagningssystemet. Regeringen har nu tillsatt denna utredning som tagit sig namnet Tillträdes-utredningen. I direktiven ingår att utredningen skall behandla bl. a. de frågor som vi här berört. I utredningsdirektiven ingår också att överväga olika former av viktning av de sökandes betyg. Därvid får det avgöras om, utöver de förändringar av antagningsreglerna som vi ovan förordat, vikt-ning kan ha någon positiv betydelse. I avvaktan på att utredningen skall slutföra sitt arbete avstår vi från att i detta sammanhang lägga konkreta förslag till förändringar av antagningssystemet.

2. Utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning (punkt 8, mom. 24)

Iris Mårtensson (s) anför:

Högskolan i Gävle-Sandviken har i många sammanhang förespråkats som lokaliseringsort för den kommande utbildningen inom området fastighets- och bostadsförvaltning. Därvid har bl. a. nämnts möjligheten till anknytning mellan sådan utbildning och statens institut för byggnadsforskning i Gävle. I Gävle finns också lantmäteriverket och centralnämnden för fastighetsdata. Vid högskolan i Gävle-Sandviken finns redan ekonomlinjen och datortekniklinjen. Närheten till de nämnda utbildningarna och statliga myndigheterna bör vara en tillgång för en utbildning inom området fastighets- och bostadsförvaltning. Jag förutsätter att UHÄ vid sin prövning av den kommande utbildningens lokalisering beaktar dessa omständigheter och även tar hänsyn till behovet av att lokalisera högskoleutbildning utanför de större högskoleorterna vilka redan har ett brett utbud av utbildningslinjer.

